

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แผนงานแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
(The Development of Green Tourism in Chiang Rai
Municipality for Foreigner Tourist)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุณศิริ ใจมา และคณะ

ตุลาคม 2558

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	i
บทคัดย่อ	xii
Abstract	xiv
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย	4
กรอบแนวคิดของแผนงานวิจัย	4
วิธีการดำเนินการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
พื้นที่วิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
นิยามศัพท์	10
แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 2 ข้อค้นพบของการวิจัย	26
ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อ	
การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	26
ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยว	
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ	
ในเขตเทศบาลนครเชียงราย	28
รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย	
สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	39
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล	
นครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	42

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 สรุปรภาพรวมและข้อเสนอแนะ	47
ข้อเสนอแนะ	52
การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์	55
บรรณานุกรม	58

บทสรุปผู้บริหาร

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2557 จำนวนเงิน 1,901,000 บาท

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี 3 เดือน เริ่มทำวิจัยเมื่อ เดือนกรกฎาคม 2557 ถึง เดือนตุลาคม 2558

ชื่อผู้วิจัย ผศ. ดร.วิรุณศิริ ใจมา¹

ผศ. ดร. คมสัน รัตนะสิมากุล²

ผศ. ดร. ประภาพรณ ไชยานนท์³

ผศ. ปวีณา ลีตระกูล⁴

อาจารย์ศศิวิมล ภูพวง⁵

ดร.ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์⁶

นางนัยนา อินทจักร⁷

นายอนุรักษ์ ชลัมพูช⁸

นายสมบัติ อนุเคราะห์⁹

นางสาวพิณทิพย์ คำมาต¹⁰

นายณัฐพล ป่าไร่¹¹

นายรัชชานนท์ แยมศรี¹¹

นางสาวจาริยา งามเมือง¹³

^{1-5, 10-13} มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ⁶ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ⁷⁻⁹ เทศบาลนครเชียงราย

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

หลายทศวรรษที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และในช่วงระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินับว่ามีความสำคัญต่อภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทย แม้ว่าภาคการท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนที่สูงมาก แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็สร้างปัญหามากมายเช่นกัน กล่าวคือการท่องเที่ยวที่ไม่ถูกวิธีทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลในทางลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ

การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยจะท่องเที่ยวในลักษณะที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รวมถึงลดการใช้พลังงานและจะนำไปสู่การลดปริมาณกาปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไปสู่ชั้นบรรยากาศ การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้เป็นหนึ่งรูปแบบของรูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) นอกจากนี้การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมยังเป็นการต่อยอดจากแนวคิดจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติในแง่ของการท่องเที่ยวในประเทศ ว่าทุกทรัพยากรท่องเที่ยวที่นี่ย่อมมีต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น

(<http://www.mbamagazine.net/index.php/blog2/907-low-carbon-tourism>)

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดในสยาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่งดงามอ่อนช้อย ภูมิประเทศสวยงาม ภูมิอากาศเย็นสบาย และมีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายไม่เร่งรีบ ประกอบกับจังหวัดเชียงรายยังมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดที่ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยมีกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และจัดให้มีการพัฒนา “รูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม” (ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย, 2554) ดังนั้นจังหวัดเชียงรายจึงเหมาะสมที่จะจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเฉพาะกลุ่มที่สนใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มดังนั้นจึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย

เทศบาลนครเชียงรายเป็นเมืองที่ความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือเทศบาลนครเชียงรายมีโครงการเดิมที่ดำเนินการอยู่หลายโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาให้เป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการจัดการพื้นที่สีเขียวในเมือง โครงการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง โครงการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โครงการเกษตรเมือง และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจักรยาน (ECO BIKE) เทศบาลนครเชียงรายยังมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง (Urban Biodiversity) มานานร่วม 10 ปีและผลเป็นที่ประจักษ์ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศดังพิจารณาได้จากการที่ได้รับเชิญให้นำเสนอกรณีศึกษาต่อเมืองต่างๆ จากทั่วโลกในหลายปีติดต่อกัน นอกจากนี้เทศบาลนครเชียงรายยังได้เข้าร่วมโครงการเครือข่ายเมืองในภูมิภาคเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัจจุบันเทศบาลนครเชียงรายได้ปรับใช้ยุทธศาสตร์ของเทศบาลนครเชียงราย เพื่อขับเคลื่อนสู่ เมืองคาร์บอนต่ำและได้เข้าร่วมโครงการเทศบาลคาร์บอนต่ำซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรป

แผนงานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยจะศึกษาทั้งใน **ด้านอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว**โดยใช้กระบวนการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะทำให้ 1) เข้าใจว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการและพฤติกรรม รวมถึงมีความรู้ ทักษะคติ และแรงจูงใจอย่างไรในการมาท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ทราบว่าชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีระดับศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ในระดับใดบ้าง 3) จะได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วย และ 4) จะได้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังนั้นเมื่อได้มีการศึกษาทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายจึงทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายได้มากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 1.2.2 ศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 1.2.3 ศึกษาและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
- 1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 2) ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย และ 3) หน่วยงานเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 2) ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 3) รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
- 4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.4.1 วิธีการดำเนินการวิจัยของแผนงาน

- 1) จัดประชุมหัวหน้าโครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัย เพื่อชี้แจงภาพรวมของแผนงานวิจัยและความเชื่อมโยงหรือความสอดคล้องของแต่ละโครงการวิจัย รวมถึงชี้แจงแนวทางการดำเนินงานของแต่ละโครงการวิจัย
- 2) ศึกษาและติดตามข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของแต่ละโครงการวิจัย
- 3) จัดประชุมหัวหน้าโครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัย เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 4) ติดตามผลของการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 5) ติดตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

6) จัดประชุมหัวหน้าโครงการวิจัย เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยของแผนงาน

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ แบบสอบถาม (โครงการย่อยที่ 1)

2) เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (โครงการย่อยที่ 2)

3) เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ การการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (โครงการย่อยที่ 3)

4) เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (โครงการย่อยที่ 2 และ 3)

2. สรุปผลการดำเนินงาน

2.1 ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีดังนี้คือ 1.1) ความต้องการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 3 ลำดับแรก คือ ต้องการอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารเคมี ชุมชนไม่มีปัญหาสภาพแวดล้อม และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1.2) ความต้องการด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Access) มากเป็นอันดับแรก คือ ระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จักรยาน รถราง หรือรถเติมน้ำมันแก๊สโซฮอล์ 1.3) ความต้องการด้านการบริการที่พัก (Accommodation) 3 อันดับแรก คือ ที่พักมีระบบพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่พักมีภาพลักษณ์ที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่พักตกแต่งด้วยวัสดุที่ไม่ทำลายธรรมชาติแวดล้อม 1.4) ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านกิจกรรมต่างๆ (Activities) มากเป็นอันดับแรก คือ ต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ขี่จักรยาน การออกกำลังกายแบบโยคะ การเดินชมธรรมชาติ 1.5) ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) มากเป็นอันดับแรก คือ ต้องการกลุ่มตัวอย่างต้องการมีป้ายและเครื่องหมายที่สื่อสารเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ

2.1.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3 อันดับแรก คือ 1) ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด 2) จะไม่ซื้อสินค้าหรือใช้บริการของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำลายสภาพแวดล้อม และ 3) จะเลือกท่องเที่ยวในชุมชนหรือสถานที่ที่มีแนวทางการอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อม

2.2 ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพของชุมชน 4 ด้าน (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว องค์กรชุมชน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ) ของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพทั้ง 4 ด้านในระดับมาก คือ ชุมชนราชเดชดำรง ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนเกาะทอง และชุมชนห้วยปลากั้ง และชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตรที่มีศักยภาพขั้นต่ำทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก (บางด้านมีระดับมากที่สุด) คือ ชุมชนหนองปิง และชุมชนป่าจั่ว

2.2.2 ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย

1) ศักยภาพของเทศบาลนครเชียงราย พบว่าเทศบาลนครเชียงรายมีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ของเทศบาลให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังพิจารณาได้จาก (1) นโยบายเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาระบบบำบัดน้ำเสีย น้ำท่วมขัง และการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ (2) การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (3) รางวัลด้านสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลได้รับมาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553 - 2557

2) ศักยภาพของที่พักริมน้ำในเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ที่พักริมน้ำในเขตเทศบาลนครเชียงรายทั้งหมด 23 แห่ง ได้รับเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจาก (1) มูลนิธิใบไม้สีเขียว ประกอบด้วย โรงแรมใบไม้สีเขียว 3 แห่ง โรงแรมปลอดบุหรี่ 7 แห่ง และโรงแรมเสริมสร้างสุขภาพ 2 แห่ง และ (2) ที่พักตามมาตรฐาน Green service Hotel 11 แห่ง (ประเมินโดยโครงการอาหารปลอดภัยเชียงรายเป็นสุข)

3) ศักยภาพของร้านอาหารในเทศบาลนครเชียงราย พบว่ามาตรฐานร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงรายได้รับมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้คือ (1) เกณฑ์ข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) จำนวน 36 แห่ง และ (2) ร้านอาหารที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน Q restaurant จำนวน 20 แห่ง

4) ศักยภาพของระบบการขนส่งในเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่รองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีดังนี้ (1) รถรางของเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 2 คัน ซึ่งให้บริการนำเที่ยวฟรีใน 2 เส้นทาง คือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (เป็นเส้นทางที่เทศบาล

ดำเนินการตามผลการวิจัยของแผนงานโครงการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเริ่มเดินเส้นทางนี้เมื่อ เดือนกันยายน 2558) (2) รถจักรยานยืมขี่ของเทศบาลนครเชียงรายโดยการสนับสนุนของบริษัทโตโยต้าเชียงราย จำนวน 90 คัน และ (3) รถสามล้อปั่น ที่ให้บริการในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 90 คัน

2.2.3 ความคิดเห็นด้านศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (1) ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพค่อนข้างมาก และมีหลายแห่งที่เป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น ดอยเขาควาย สวนตุ้ง และริมแม่น้ำกก แต่ยังขาดการปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและขาดกิจกรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับน้อย เพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีน้อย (3) ด้านองค์กรชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลาง เพราะขาดความตระหนักและให้ความสำคัญ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเทศบาลกับชุมชน ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยว และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีศักยภาพอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยการจัดการขยะในเขตเทศบาลทำได้ดี

2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เป็นผลของการวิจัยครั้งนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (รายละเอียดในข้อ 2.3.1 – 2.3.5) ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวทั้งหมดนี้ได้เสนอบริการรับประทานอาหารกลางวันและอาหารค่ำด้วยอาหารสุขภาพ หรืออาหารในร้านอาหารที่ได้คุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย และเสนอบริการพักค้างคืน ณ โรงแรมที่พักในเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นโรงแรมใบไม้สีเขียว โรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green service Hotel หรือโรงแรมปลอดบุหรี่

2.3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ปั่นจักรยานตามเส้นทางรถจักรยานเส้นทางที่ 1 และ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ใช้การเดินทางโดยการปั่นรถจักรยานตามเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 1 ระยะทาง 7.1 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: หอศิลป์ไต้ยวน / หอนาฬิกา / สวนตุ้ง / วัดพระสิงห์ / วัดพระแก้ว / ตลาดต้นไม้) และเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 2 ระยะทาง 7.3 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: พิพิธภัณฑ์อุบคำ / หาดเชียงราย / สวนผักป่าจิว / ไร่

แม่ฟ้าหลวง / สันโด้งน้อย / วัดเซตุพน) ซึ่งระหว่างเส้นทางของการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

2.3.2 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ปั่นจักรยานตามเส้นทางรถจักรยานเส้นทางที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ใช้การเดินทางโดยการปั่นรถจักรยานตามเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 3 ระยะทาง 17.6 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: หนองปิง / ชุมชนป่าจั่ว-สวนผักปลอดสาร / วัดเซตุพน / หอศิลป์ไถยวน / ตลาดต้นไม้ / ตลาดเกษตรกร / โรงแรมดุสิตโฮสเทลล์รีสอร์ท / อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งราย / ศูนย์หัตถกรรมชุมชนเกาะทอง / บ้านของเก๋ลุงเสงี่ยม / หอนาฬิกา) ซึ่งระหว่างเส้นทางของการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักด้วย

2.3.3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : นั่งสามล้อปั่นและเรียนทำอาหารไทย รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ใช้การเดินทางโดยการนั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางรถสามล้อปั่น ซึ่งจะเที่ยวในบริเวณตัวเมืองเป็นหลัก (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไถยวน / วัดเซตุพน / วัดพระแก้ว) ซึ่งระหว่างการนั่งสามล้อปั่นมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักด้วย และต่อด้วยการเรียนทำอาหารไทยที่โรงแรมดุสิตโฮสเทลล์รีสอร์ท

2.3.4 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : นั่งรถรางและรถสามล้อปั่น รูปแบบการท่องเที่ยวที่นี้ช่วงเช้าใช้การเดินทางโดยการนั่งรถรางท่องเที่ยวสีเขียวของเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางประจำวัน การท่องเที่ยวโดยรถรางนี้จะใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง และจอดให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม 3 แหล่งท่องเที่ยวและใช้เวลาร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวแต่ละแห่ง 20 - 30 นาที โดยเส้นทางรถรางเป็นออกเป็น 2 เส้นทาง คือ (1) เส้นทางประจำวันจันทร์ อังคาร พุธ ซึ่งจะนำเที่ยว 3 แห่งคือ โรงแรมดุสิตโฮสเทลล์รีสอร์ท สวนผักปลอดสาร-ชุมชนป่าจั่ว และศูนย์หัตถกรรม-ชุมชนเกาะทอง และ (2) เส้นทางประจำวันพฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ ซึ่งจะนำเที่ยว 3 แห่งคือ สวนผักปลอดสารชุมชนป่าจั่ว หนองปิง-ชุมชนหนองปิง และวัดเซตุพน-ชุมชนสันโด้งน้อย

ในช่วงบ่ายเดินทางโดยการนั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางรถสามล้อปั่น (เริ่มต้นจากจุดจอดรถสามล้อบริเวณเยื้องกับโรงแรมดุสิตโฮสเทลล์รีสอร์ท) ซึ่งระหว่างเดินทางท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไถยวน / วัดเซตุพน / วัดพระแก้ว

2.3.5 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร : การทำการเกษตรปลอดสาร และการทำน้ำพริกผักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ โดยจะมีลักษณะการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำการเกษตรปลอดสารขั้นตอนตั้งแต่เริ่มตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ยังมีการเรียนการทำน้ำพริกผักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ

2.4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีดังนี้คือ 1) ส่งเสริมให้มีการจัดเวทีให้องค์ความรู้ แนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 Green) 2) เทศบาลควรส่งเสริมเส้นทางรกรางท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่นันทนาการ นันทรมล้อย่อย หรือปั่นจักรยานเที่ยว ส่งเสริมการประกวดชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) เทศบาลควรส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีจิตอาสาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) เทศบาลควรจัดการเรื่องขยะเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด 5) เทศบาลควรจัดการเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะให้สะอาดและอนุรักษ์ธรรมชาติ 6) เทศบาลควรส่งเสริมชุมชนในเขตเทศบาลให้จัดการชุมชนให้มีสุขภาวะที่ดีและพึ่งพาตนเองได้ 7) เทศบาลควรส่งเสริมให้ร้านอาหารและหาบแร่แผงลอยด้านมาตรฐานความปลอดภัย 8) ส่งเสริมให้โรงแรมและที่พักต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้จัดการระบบสาธารณูปโภค และกระบวนการให้บริการต่างๆ อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 9) ส่งเสริมให้ร้านอาหาร โรงแรมและที่พักสร้างเมนูอาหารท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัยจากชุมชน รวมถึงวางขายสินค้าหรือของที่ระลึกที่ซื้อมาจากชุมชน 10) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มเมนูอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่นในโปรแกรมท่องเที่ยว 11) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องช่วยประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้าชุมชน 12) ชุมชนร่วมพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดโซนพื้นที่ (Zoning) สำหรับจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และพัฒนาพื้นที่ให้สะอาด ร่มรื่น น่าเที่ยว 13) ชุมชนร่วมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดระบบการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวและใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ 14) ชุมชนร่วมพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของชุมชนที่บริหารจัดการและจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างจุดดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยว และมีพัฒนาการใช้และพูดภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และ 15) ชุมชนร่วมพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยช่วยกันวางมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวางแผนการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

3. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย

3.1 เกิดเส้นทางท่องเที่ยวโดยรกรางของเทศบาลนครเชียงราย “เส้นทางรกรางท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tour Tram)” โดยได้มีการเปิดตัวเส้นทางรกรางนี้ต่อสื่อมวลชนทั้งส่วนกลางและสื่อท้องถิ่น เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2558 และเริ่มเปิดเดินเส้นทางรกรางสีเขียวตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2558

3.2 เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งในแบบที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.3 เกิดเส้นทางท่องเที่ยวโดยรถสามล้อ ซึ่งเริ่มต้นจากบริการที่จอดสามล้อบริเวณเยื้องกับโรงแรมดุสิตอีสต์แลนด์รีสอร์ท / ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไถยวน-วัดเชตุพน / วัดพระแก้ว

3.4 เกิดเส้นทางท่องเที่ยวโดยรถจักรยาน จำนวน 3 เส้นทาง (ระยะทาง 7.1 7.3 และ 17.6 กิโลเมตร)

3.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลักษณะและองค์ความรู้เกี่ยวกับความต้องการ พฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก ทักษะ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทำให้สามารถนำไปกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะนี้ได้

3.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครเชียงราย ว่าอาจจะให้เทคนิคการสื่อสารเน้นไปที่เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสอดคล้องกับทัศนคติของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

3.7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย ได้ข้อมูลเกี่ยวกับระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะได้นำมาปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3.8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เอกสารเผยแพร่และองค์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของความต้องการ พฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก ทักษะ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปยังกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 500 ชุด

3.9 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้หนังสือแนะนำรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 1,000 เล่ม

3.10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แผ่นพับแนะนำรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 1,000 เล่ม

3.11 เทศบาลนครเชียงรายได้ e-book แนะนำรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 1 ไฟล์

3.12 เทศบาลนครเชียงรายได้เว็บไซต์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย

3.13 บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว 4 แห่งได้อบรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงมีทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นและมั่นใจที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย

3.14 เทศบาลนครเชียงรายได้แผนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดสำหรับการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

4. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

4.1 เทศบาลนครเชียงรายควรประกาศเป็นนโยบายของเทศบาลในการสนับสนุนชุมชนและภาคเอกชนในการทำธุรกิจ สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทีมผู้บริหารลงพื้นที่ให้กำลังใจ ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และพาชุมชนไปศึกษาดูงานในต้นแบบต่างๆที่มีการดำเนินลักษณะเดียวกันนี้ เพื่อกลับมาพัฒนาทำกิจกรรมให้ดีขึ้น เทศบาลต้องสนับสนุนให้เกิดภาพการพัฒนาาร่วมกันทุกชุมชน การขยายเปลี่ยนเส้นทางรถรางไปชุมชนอื่นๆในปีต่อไป เกิดภาพการพัฒนาทั้งเทศบาลนครเชียงราย เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาของชุมชนอย่างยั่งยืน การให้รางวัลแก่ภาคองค์กรเอกชนที่ทำธุรกิจที่เป็นสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมสีเขียวส่งผลต่อส่วนรวมเป็นแบบอย่างในเขตเทศบาลนครเชียงราย การสนับสนุนให้โรงเรียนเทศบาลต่างๆ มีส่วนร่วมกิจกรรมที่เป็นสีเขียวร่วมกับชุมชน เป็นต้นแบบให้เทศบาลต่างๆในจังหวัดเชียงราย

4.2 เทศบาลนครเชียงรายควรกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านท่องเที่ยวของชุมชนป่าจั่ว ชุมชนเกาะทอง ชุมชนหนองปิง และชุมชนสันโค้งน้อย ให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้างในแต่ละปีของแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้เป็นกรอบระยะเวลาในการติดตามผลการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างชัดเจนและอย่างยั่งยืน

4.3 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเจ้าหน้าที่ไปสำหรับสนับสนุนแนะนำการพัฒนากิจกรรมของชุมชนต้นแบบ เข้าไปติดตามประเมินผล คอยเป็นที่ปรึกษาให้กำลังใจเพื่อชุมชนจะมีกำลังใจที่จะพัฒนาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้เป็นต้นแบบแก่ชุมชน

4.4 ชุมชนป่าจั่วควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจะดึงเอาศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่ ด้านการแสดง งานหัตถกรรม สินค้าแปรรูปผลผลิตจากเกษตรที่หลากหลาย กิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ในแปลงเกษตร การพัฒนาการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจ ในเชิงท่องเที่ยว สอดแทรกमुखตกลีสนทางการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในชุมชน ที่โดดเด่น เช่น พัทธาน้อย ไร่แม่ฟ้าหลวง เพื่อสร้างความประทับใจและกลับมาเที่ยวซ้ำได้อีก

4.5 ชุมชนเกาะทองควรพัฒนาสินค้าจากกระดาศาของชุมชน ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก การที่จะนำเอาสิ่งต่างๆที่จะมาใส่เพิ่มมูลค่ามากยิ่งขึ้น เช่น การทำร่มจากกระดาศา การทำกิจกรรมพันธ์บนลายกระดาศา การนำเอากระดาศาไปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่น เช่น วอลเปเปอร์ กล้องใส่รูปวาดของศิลปิน เป็นต้น กิจกรรมในชุมชนที่น่าสนใจบ้านลุงเสี่ยม ที่จะดึงความสนใจแก่นักท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้รับรู้ประวัติความเป็นมา สร้างความเข้าใจและการเรียนรู้จากรูปภาพ สิ่งของต่างๆ

4.6 ชุมชนหนองปิงควรเน้นกิจกรรมที่จะเกิดจากกีฬา การออกกำลังกายปั่นจักรยาน การปั่นเรือถีบ การวิ่งรอบหนองน้ำ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติที่ร่มรื่น การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีกิจกรรมที่โดดเด่นมากกว่าเดิมในสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น จักรยานและรถถีบน้ำให้เข้า กิจกรรมทางน้ำกีฬา

ตกปลา การนำเสนอเส้นทางปั่นจักรยานแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เช่นดอยเขาควาย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

4.7 ชุมชนสันโค้งน้อยควรพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะแบบพำนักระยะยาว (Long stay) เพราะชุมชนมีศักยภาพทางการให้นักท่องเที่ยวอยู่พำนักระยะยาว มีที่พักแบบ Hostel มีแบบ Homestay มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวต้องการ ร้านซักรีด ร้านสะดวกซื้อ คลินิก ร้านอินเทอร์เน็ต อยู่ใกล้โรงพยาบาล การคมนาคมสะดวกสบาย ห่างจากสนามบินไม่ถึงครึ่งชั่วโมง คนในชุมชนมีความรู้สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ มีสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว บ้านหอศิลป์ไทยวน พิพิธภัณฑ์อุบคำ และมีกิจกรรมถนนคนเดิน ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เจอกับวิถีชีวิตประวัติศาสตร์ของชุมชน

4.8 ชุมชนทั้ง 4 แห่งควรดำเนินการดังนี้ (1) ร่วมพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดโซนพื้นที่ (Zoning) สำหรับจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และพัฒนาพื้นที่ให้สะอาด ร่มรื่น น่าเที่ยว (2) ร่วมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดระบบการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวและใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ และ (3) การดำเนินการทั้งหมดควรต้องกำหนดระยะเวลาในแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านท่องเที่ยวของชุมชนด้วยว่าจะพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรในแต่ละปีของแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้เป็นกรอบระยะเวลาในการติดตามผลการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์

4.9 โรงแรมดุสิตอีสต์แลนด์รีสอร์ทควรพัฒนาให้เป็นต้นแบบให้กับโรงแรมอื่นๆในจังหวัดเชียงราย โดยช่วยเป็นพี่เลี้ยงและสนับสนุนการเป็นโรงแรมสีเขียว ที่สามารถลดของเสียที่เกิดจากกิจกรรมในโรงแรมและการแปรสภาพสิ่งไร้ค่าให้มีคุณค่า ส่งผลต่อการลดต้นทุนของโรงแรม สร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมีความรู้สึกที่ดี จากกิจกรรมของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนสินค้าจากชุมชน สินค้าของจังหวัดเชียงรายมาใช้ในโรงแรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพนักงานในการปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมของโรงแรม

4.10 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเสริมให้ชุมชนทั้งหมดในเขตเทศบาลจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการดูแลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีการลงมือปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เทศบาลนครเชียงรายจะได้เป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2557 จำนวนเงิน 1,901,000 บาท

ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี 3 เดือน เริ่มทำวิจัยเมื่อ เดือนกรกฎาคม 2557 ถึง เดือนตุลาคม 2558

ชื่อผู้วิจัย ผศ.ดร.วิรุณศิริ ไจมา¹

ผศ. ดร. คมสัน รัตนะสิมากุล²

ผศ.ดร.ประภาพรรณ ไชยานนท์³

ผศ. ปวีณา ลีตระกูล⁴

อาจารย์ศศิวิมล ภู่งวง⁵

ดร.ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์⁶

นางนัยนา อินทจักร⁷

นายอนุรักษ ชลัมพู⁸

นายสมบัติ อนุเคราะห์⁹

น.ส.พิณทิพย์ คำมาต¹⁰

นายณัฐพล ปาไร¹¹

นายรัชชานนท์ แยมศรี¹¹

น.ส.จาริยา งามเมือง¹³

แผนงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) ศึกษาและพัฒนาแบบแผนการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ วิธีการศึกษาใช้ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผลการศึกษาของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า 1) ความต้องการสูงสุดของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมคือ 1.1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ-ต้องการอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารเคมี 1.2) ด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง-ต้องการระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 1.3) ด้านการบริการที่พัก-ต้องการที่พักมีระบบพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1.4) ด้านกิจกรรมต่างๆ-ต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 1.5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว-ต้องการมีป้ายและเครื่องหมายที่สื่อสารเรื่องการเดินทางที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3 อันดับแรก คือ 2.1) ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด 2.2) จะไม่ซื้อสินค้าหรือใช้บริการของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำลายสภาพแวดล้อม และ 2.3) จะเลือกท่องเที่ยวในชุมชนหรือสถานที่ที่มีแนวทางการอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อม

1-5, 10-13 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 6 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7-9 เทศบาลนครเชียงราย

ผลการศึกษาของวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า 1) ระดับศักยภาพของชุมชน 4 ด้าน (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว องค์กรชุมชน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ) ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพทั้ง 4 ด้านในระดับมาก คือ ชุมชนราชเดชดำรง สันไค้งน้อย เกาะทอง และห้วยปลากั้ง และชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตรที่มีศักยภาพขั้นต่ำทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ ชุมชนหนองปิง และป่าจั่ว และ 2) ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ 2.1) เทศบาลนครเชียงรายมีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ของเทศบาลให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 2.2) ที่พักที่ได้รับเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากมูลนิธิใบไม้สีเขียวมี 12 แห่ง 2.3) ร้านอาหารที่ได้ผ่านเกณฑ์ของคุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร TRQS 36 แห่ง และ 2.4) ระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีรถราง รถจักรยานยืมขี่ และรถสามล้อปั่น

ผลการศึกษาของวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 1.1) ปั่นจักรยานท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานที่ 1 และ 2 1.2) ปั่นจักรยานท่องเที่ยวตามเส้นทางจักรยานที่ 3 1.3) นั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางในตัวเมือง และเรียนทำอาหารไทย และ 1.4) นั่งรถรางท่องเที่ยวสีเขียวของเทศบาลและนั่งรถสามล้อปั่น และ 2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะได้เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสาร และการทำน้ำพริกผักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ

ผลการศึกษาของวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีดังนี้คือ 1) เทศบาลควรดำเนินการ 1.1) ส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวสีเขียว 1.2) จัดการเรื่องขยะ พื้นที่สาธารณะ และอนุรักษ์ธรรมชาติ 1.3) ส่งเสริมชุมชนให้จัดการสุขภาวะที่ดีและพึ่งพาตนเองได้ 1.4) ส่งเสริมร้านอาหารและหาบเร่แผงลอยด้านมาตรฐานความปลอดภัย 1.5) ส่งเสริมโรงแรมที่พักให้จัดการระบบสาธิตูปโภคที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1.6) ส่งเสริมให้ร้านอาหาร โรงแรมที่พักสร้างเมนูอาหารท้องถิ่น และ 1.7) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มเมนูอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่นในโปรแกรมท่องเที่ยว 2) ชุมชนควรร่วมพัฒนา 2.1) พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ 2.2) องค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของชุมชนที่บริหารจัดการและจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยว และมีพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ และ 3) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องช่วยประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้าชุมชน

Abstract

Research Title : The Development of Green Tourism in Chiang Rai Municipality
for Foreigner Tourist

Annual Fund of 2014 : 1,901,000 baht

Duration: 1 year and 3 months from July 2014 – October 2015

This research plan aimed to 1) study on the need and behavior of foreigner tourists towards the green tourism 2) to investigate the potential level of the community in Chiang Rai municipality in the development of green tourism 3) to examine and develop the green tourism in Chiang Rai municipality for foreigner tourists and 4) to study the development guidelines of the green tourism in Chiang Rai municipality for foreigner tourists. The study was conducted by both quantitative and qualitative research method.

The results of the objective 1 were found that 1) the priority needs of foreigner tourists towards the green tourism were as follows. 1.1) Need of Attraction: clean and safety food without chemical. 1.2) Need of transportation and accessibility :the environmental conservation transportation. 1.3) Need of accommodation: the accommodation with the environmental conservation energy system. 1.4) Need of activities: the environmental conservation activities. 1.5) Need of amenity: signs and marks about the environmental conservation communication. 2) The top three rankings on the behavior of foreigner tourists towards the green tourism were as follows: 2.1) follow the rules defined in each attraction strictly 2.2) do not buy products or use the services of the tourist attractions that destroy the environment and 2.3) choose to travel in the community or the place that have conservation practice and environment management.

The result of the objective 2 was found that 1) the result of data analysis of the potential level of communities for four aspects (attraction, tourism activity, community organizations and natural resources management): the green tourism-based communities with high potential level of 4 aspects were Rachadech Damrong, San Kong Noi, Koh Thong, and Huay Pla Kung, and the eco-agricultural tourism-based

communities with a minimum potential for 4 aspects at a high level were Nhong Pueng and Pa-ngiew. 2) the potential of other tourism elements of Chiang Rai Municipality included 2.1) Chiang Rai Municipality had potential on the development of sustainable green tourism area. 2.2) the accommodations received the environment standard from Green Leaf Foundation for 12 places. 2.3) the restaurants received the quality standard of TRQS for 36 places. 2.4) the green tourism public transportation were trams, bicycles for lending and tricycles.

The results of the objective 3 indicated that the pattern of the green tourism in Chiang Rai municipality for foreigner tourists included as follows. 1) The health tourism were 1.1) biking along bicycle routes number one and two, 1.2) biking along bicycle routes number three, 1.3) biking along bicycle routes in downtown and learning Thai cooking, and 1.4) touring around the city by the Green Tram of Chiang Rai municipality and by the tricycle. 2) agricultural tourism was learning non-toxic agriculture and making vegetable juices and healthy food.

The results of the objective 4 revealed that the guidelines for the development of green tourism in Chiang Rai Municipality for foreigner tourist were as follows. 1) The municipality should promote 1.1) green routes, 1.2) handle garbage, manage the public area, and conserve nature, 1.3) promote the communities to have well-being and self-reliance, 1.4) promote the restaurants, hawkers and stalls in terms of safety standards, 1.5) encourage hotels to manage the infrastructure to be environmental conservation, 1.6) promote the restaurants, hotels and accommodations to create local food, and 1.7) encourage the tourism entrepreneurs to add menu such as local food in their tour itinerary. 2) The community participates in developing 2.1) the tourist attractions, tourist activities, and managing the natural resources, and 2.2) the organizations for tourism by appointing the administrative committee of the community for management and allocation of the revenues fairly and obviously. They also transfer their wisdom to create the tourists attractions and they should be developed in English skills. 3) The relevant government offices should help in terms of public relations; facilitate places and increase the distribution channels for communities' products.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

หลายทศวรรษที่ผ่านมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และในช่วงระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาพบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเห็นว่ามีความสำคัญต่อภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งพิจารณาได้จากรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีมูลค่าสูงกว่ารายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยมีรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 547,782 ล้านบาท ขณะที่รายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 380,417.10 ล้านบาท (http://www2.tat.or.th/stat/web/static_index.ph) และในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นจำนวนทั้งสิ้น 776,217 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.94 (รายงานประจำปี 2554 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

แม้ว่าภาคการท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนที่สูงมาก แต่อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวก็สร้างปัญหามากมายเช่นกัน กล่าวคือการท่องเที่ยวที่ไม่ถูกวิธีทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลในทางลบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ จึงกล่าวได้ว่าทุกทริปการท่องเที่ยวนั้นย่อมมีต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น จากรายงานของ *องค์การการท่องเที่ยวโลก* (The United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ระบุว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากถึง 4.95% ของปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ทั้งหมด และหากทุกอย่างยังคงดำเนินต่อไปเช่นนี้คาดว่า ภายในปี พ.ศ. 2578 ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคการท่องเที่ยวจะเพิ่มสูงถึง 130% และย่อมส่งผลทำให้โลกร้อนมากขึ้นอีก

การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพราะมีการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยจะท่องเที่ยวในลักษณะที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รวมถึงลดการใช้พลังงานและจะนำไปสู่การลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไปสู่ชั้นบรรยากาศ ซึ่งการท่องเที่ยวในลักษณะเรียกว่า *การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ* (Low Carbon) ซึ่งนับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้เป็นหนึ่งรูปแบบ

การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้นับว่าเป็นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) และยังเป็นการต่อยอดจากแนวคิดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติในแง่ของการท่องเที่ยวในประเทศ (<http://www.mbamagazine.net/index.php/blog2/907-low-carbon-tourism>)

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดในสยาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติ มีศิลปวัฒนธรรมล้านนาที่งดงามอ่อนช้อย ภูมิประเทศสวยงาม ภูมิอากาศเย็นสบาย และมีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายไม่เร่งรีบ ประกอบกับจังหวัดเชียงรายยังมียุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดที่ได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว โดยมีกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และจัดให้มีการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย, 2554) ดังนั้นจังหวัดเชียงรายจึงเหมาะสมที่จะจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเฉพาะกลุ่มที่สนใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มดังนั้นก็สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย

เทศบาลนครเชียงรายเป็นเมืองที่ความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือเทศบาลนครเชียงรายมีโครงการเดิมที่ดำเนินการอยู่หลายโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาให้เป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการจัดการพื้นที่สีเขียวในเมือง โครงการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง โครงการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โครงการเกษตรเมือง และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจักรยาน (ECO BIKE) นอกจากนี้เทศบาลนครเชียงรายยังมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง (Urban Biodiversity) มานานร่วม 10 ปี ปัจจุบันเทศบาลนครเชียงรายได้ปรับใช้ยุทธศาสตร์ของเทศบาลนครเชียงราย เพื่อขับเคลื่อนสู่เมืองคาร์บอนต่ำ และได้เข้าร่วมโครงการเทศบาลคาร์บอนต่ำซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรป และดำเนินการโดยสำนักงานโครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำและสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย โดยจะดำเนินการภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ เมืองแห่งต้นไม้ เมืองไร้มลพิษ เมืองพิชิตพลังงาน และเมืองแห่งการบริโภคอย่างยั่งยืน เพื่อลดการปล่อยคาร์บอนจากเมืองออกสู่บรรยากาศให้น้อยที่สุด

นอกจากนี้เทศบาลนครเชียงรายมีผลงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดดเด่น และเป็นที่ประจักษ์ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ดังพิจารณาได้จาก (1) ได้รับเชิญให้นำเสนอเพื่อเป็นกรณีศึกษา ในคราวการประชุมสมัชชาที่ 10 ของสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทาง

ชีวภาพ (City Biodiversity Summit 2010 : COP10) ณ เมืองนาโกย่า ประเทศญี่ปุ่น ในเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553 (2) ได้รับการยกย่องให้เป็น “Habitat Good Practice (เมืองตัวอย่างที่ดี)” ด้าน การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง ในคราวการประชุม World Habitat Day 2011 ณ ประเทศเม็กซิโก เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 (3) เป็น 1 ใน 15 โครงการระบบนิเวศเมืองและการ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความยั่งยืนและการมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (จากทั้งหมด 250 โครงการ) เพื่อเข้าชิงรางวัล Guangzhou Awards ครั้งที่ 1 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณเมือง Guangzhou มณฑลกว่างตุง สาธารณรัฐประชาชนจีน (4) รางวัลเมืองน่าอยู่ อย่างยั่งยืน ด้านเมืองที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่น ประจำปี 2556 – 2557 จากกรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสมาคมสันติบาลเทศบาลแห่ง ประเทศไทย (5) ได้รับรางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน ครั้งที่ 3 ประจำปี 2557 ด้านการ จัดการขยะและพื้นที่สีเขียว จากคณะกรรมการอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (AWGESC) และ (6) ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในสองเมืองจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน ให้เข้าร่วมโครงการ City Links โดยจับคู่เรียนรู้ด้านการปรับตัวรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับเมืองแคม บริดจ์ มลรัฐแมสซาชูเซต ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2557

แผนงานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยจะศึกษาทั้งใน ด้านอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวโดยใช้กระบวนการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่ง จะทำให้ 1) เข้าใจว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการและพฤติกรรม รวมถึงมีความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจอย่างไรในการมาท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความรู้ความ เข้าใจในการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยว ที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ทราบว่าชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีระดับศักยภาพที่จะพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ในระดับใดบ้าง 3) จะได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รวมทั้งมีการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้พร้อม รองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วย และยังได้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยวที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้น เมื่อได้มีการศึกษาทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขต เทศบาลนครเชียงรายจึงทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด เชียงรายได้มากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

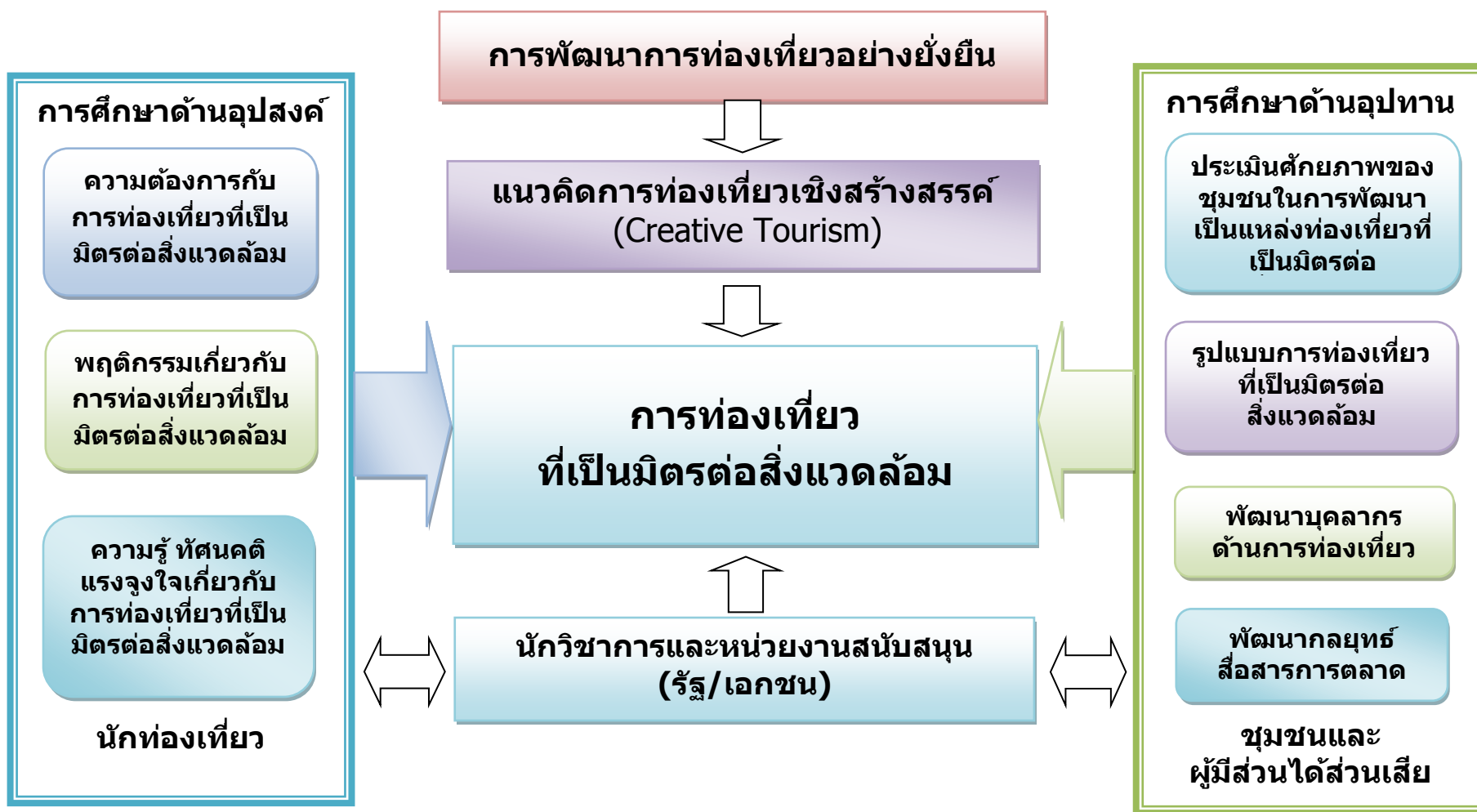
1.2.1 ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.2.2 ศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.2.3 ศึกษาและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

1.3 กรอบแนวคิดของแผนงานวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของแผนงานวิจัย

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.4.1 วิธีการดำเนินการวิจัยของแผนงาน

- 1) จัดประชุมหัวหน้าโครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัย เพื่อชี้แจงภาพรวมของแผนงานวิจัย และความเชื่อมโยงหรือความสอดคล้องของแต่ละโครงการวิจัย รวมถึงชี้แจงแนวทางการดำเนินงานของแต่ละโครงการวิจัย
- 2) ศึกษาและติดตามข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ของแต่ละโครงการวิจัย
- 3) จัดประชุมหัวหน้าโครงการวิจัยและผู้ร่วมวิจัย เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม)
- 4) ติดตามผลของการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม)
- 5) ติดตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม)
- 6) จัดประชุมหัวหน้าโครงการวิจัย เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยของแผนงาน

1.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (โครงการย่อยที่ 1) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความต้องการ ความรู้ ทัศนคติ ความตระหนัก และแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างประเทศในแหล่งท่องเที่ยวหลักของ 2 จังหวัดใหญ่ คือ เชียงใหม่ (ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มีเส้นทางมาเที่ยวยังจังหวัดเชียงรายด้วย) และเชียงราย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณานำไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในออกแบบรูปแบบท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่เหมาะสมต่อไป
- 2) การศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (โครงการย่อยที่ 2) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจด้วย

แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยเก็บแบบสอบถามจากผู้นำชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย เก็บแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ประกอบการภาคเอกชนและบุคลากรภาครัฐในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย และมีการสนทนากลุ่มโดยมีตัวแทนจากชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญจำนวน 15 ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หลังจากนั้นนำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับกรอบความคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย จัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ของข้อมูลเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงเหตุผล

3) การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (โครงการย่อยที่ 3) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และจะใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่องอย่างเป็นขั้นตอน นอกจากนี้จะทำการตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัยโดยตรวจสอบจากภายในและภายนอก โดยการตรวจสอบจากภายนอกจะใช้วิธีการตรวจสอบผลวิจัยสามเส้า

4) การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (ซึ่งเป็นผลการศึกษาจากโครงการย่อยที่ 2 และ 3) หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับกรอบความคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ของข้อมูลเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงเหตุผล

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 2) ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย และ 3) หน่วยงานเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2) ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย

3) รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

1.6 พื้นที่วิจัย

พื้นที่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ลักษณะความต้องการ พฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก ทักษะ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทำให้สามารถนำไปกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะนี้ได้ อีกทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้นำไปวางแผนสร้างอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7.2 ลักษณะของความต้องการ พฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก ทักษะ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปวางแผนทางการตลาด และกลยุทธ์สื่อสารการตลาดได้อย่างเหมาะสม และตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะ อันจะเกิดประโยชน์ต่อการใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างตลาดการท่องเที่ยวโดยเจาะกลุ่มเป้าหมายได้เพิ่มมากขึ้น

1.7.3 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยจะได้ประโยชน์จากการนำความต้องการ พฤติกรรม ความรู้ ความตระหนัก ทักษะ และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปวางแผนและพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและเป็นการทางตลาดใหม่กับทางการท่องเที่ยวไทย

1.7.4 ได้ทราบถึงสภาวการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

1.7.5 ได้ทราบระดับของศักยภาพชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1.7.6 ได้ทราบศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย ศักยภาพของเทศบาลนครเชียงราย ศักยภาพของที่พักรับรอง ศักยภาพของร้านอาหาร และศักยภาพของระบบขนส่งสาธารณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.7.7 ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ให้รองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย

1.7.8 นำศักยภาพที่เด่นของชุมชนไปพัฒนาให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่เหมาะสมต่อไป

1.7.9 พัฒนาศักยภาพด้านที่ชุมชนยังขาด เพื่อส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.7.10 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถนำมาเสนอให้กับบริษัททัวร์และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้

1.7.11 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายโดยผ่านตามสื่อการตลาดที่ชัดเจนเพื่อให้ถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านนี้โดยเฉพาะ

1.7.12 ผู้มีส่วนได้เสียของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากขึ้น

1.7.13 ระยะเวลาการท่องเที่ยวและค้างคืนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายนานขึ้น และทำให้จังหวัดเชียงรายมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น

1.7.14 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวภาคเหนือ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย และสำนักงานศิลปวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ได้องค์ความรู้สำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย และเป็นต้นแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

1.7.15 ผลการวิจัยจะช่วยสนองตอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2555 – 2559 ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้า บริการ และปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.8 นิยามศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืนและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีต่าง ๆ ในชุมชน ในเชิงของการเรียนรู้และการทดลอง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่จริงในชุมชน

การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการแสวงหาความเรียบง่าย มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุดหรือไม่ให้ถูกทำลายไป

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการ โดยพิจารณาภายใต้แนวคิด 7 Greens

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง เจตนาหรือความตั้งใจนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่จะมาท่องเที่ยวแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ศักยภาพ 4 ด้านของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย ได้แก่ ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเขตเทศบาลนครเชียงราย หมายถึง ศักยภาพของเทศบาลนครเชียงราย ศักยภาพของที่พัก ศักยภาพของร้านอาหาร และศักยภาพของระบบขนส่งสาธารณะ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นความเรียบง่าย ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุดหรือไม่ให้ถูกทำลายไป

1.9 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (2) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (4) แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ (5) แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพชุมชน (6) แนวคิด “7 Greens” (7) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว (8) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด และ (9) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.9.1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) “การท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้นๆ เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชน ในเชิงการเรียนรู้และการทดลองให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ที่เป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชุมชนจะต้องสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทน และความยั่งยืนของการพัฒนาในชุมชน”

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศไทย และยังช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามสถานการณ์ตลาดการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มีการแข่งขันอย่างรุนแรง ทำให้ประเทศไทยต้องปรับทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ของประเทศ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาการตลาด การนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลในมิติทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการ

พัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืนและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีต่าง ๆ ในชุมชน ในเชิงของการเรียนรู้และการทดลอง เพื่อให้ ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนจะต้องสามารถใช้การจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุล

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

- 1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้แนวคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและหาวิถีทางเพื่อที่จะประสบการณ์เรียนรู้กับชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
- 2) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการสร้างสรรค์กิจกรรมหรือการสร้างผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อผสมผสานกับกิจกรรมขึ้นมาใหม่
- 3) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นหน้าที่ของนักท่องเที่ยวที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความชำนาญในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนดั้งเดิม

รูปแบบการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization: UNWTO) ได้จำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวออกเป็น 3 รูปแบบ ตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติได้แก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism)
- 2) การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่การท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม (Historical Tourism) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) และการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) เช่น ศิลปะและงานฝีมือ เทศกาลงานและงานฉลอง เป็นต้น
- 3) การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวตามความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) การ

ท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & Farm Stay) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม และการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน

การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศในโลกที่นับได้ว่าเป็นจุดหมาย ด้านการท่องเที่ยวของนานาชาติอย่างต่อเนื่อง จากลักษณะที่โดดเด่น ของประเทศซึ่งมีประวัติศาสตร์โบราณคดีอันเป็นอารยะ มีความหลากหลาย ทางชาติพันธุ์ มีความงดงามทางประเพณีวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งพันธุ์พืชและสัตว์ที่น่าสนใจ และที่เป็นส่วนสำคัญยิ่งคือ ประชาชนชาวไทยมีจิตใจอบอุ่นอารี เต็มไปด้วยมิตรไมตรี ทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในพัฒนาการท่องเที่ยวได้ในหลากหลายมุมมองและ หลากหลายกระบวนการ

สำหรับการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อมุ่ง ไปสู่รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์นั้น การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขององค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้เริ่มต้นขึ้น โดยในเบื้องต้นจะเป็นการนำเสนอแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์แก่ชุมชน เกิดเป็นต้นแบบของแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาท่องเที่ยว เพื่อหารูปแบบของการจัด การการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ พร้อมกับประเมินผลลัพธ์หรือประโยชน์ที่ผู้มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนจะได้รับ ทั้งที่สามารถจับต้องได้ เช่น รายได้ และที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความสามัคคี ความหวงแหนในท้องถิ่น ตลอดจนศึกษาผลเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ต่อการพัฒนาชุมชนในประเทศไทย ที่ผ่านมา ชุมชนในประเทศไทยได้มีการนำแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางเพื่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่ง ท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมจะเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์อย่างชัดเจน และเป็นกระบวนการสำคัญในการก่อเกิดจิตสำนึกร่วม กันในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศในชุมชน ทั้งจากการร่วมคิด ร่วมทำ สร้างกระบวนการกลุ่ม เมื่อมีการจัดการอย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จแล้ว ยังสามารถขยายผลไปในพื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่อื่นๆ ได้แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเครือข่ายจนกลายเป็นพลังในการสร้าง

ฐานความรู้สำหรับการ พัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า "การท่องเที่ยวสร้างสรรค์มีรากฐานจากชุมชนสร้างสรรค์ และต้องใช้ทุนทางสังคมต่าง ๆ เพื่อสร้างการท่องเที่ยวสร้างสรรค์"

หัวใจสำคัญของการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน คือการรักษาสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะสำเร็จลุล่วงไปได้จะต้อง อาศัยความร่วมมือกันจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร อิสระ และชุมชน ขั้นตอนของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น ประกอบด้วยการตลาดที่จะต้องตอบสนองความต้องการและสร้าง ความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว การวางแผนโครงการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงการวางแผนการใช้พื้นที่ การวางแผนการขนส่ง การประเมินผลกระทบและศักยภาพในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการ จัดการโครงสร้าง องค์กรและการจัดการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการดำเนินโครงการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อสนับสนุน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพร้อมกับการอนุรักษ์พัฒนา วัฒนธรรม ให้ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

1.9.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อใช้ประโยชน์ และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพแก่สมาชิกของสังคมในปัจจุบันและอนาคต และธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยืนยาว

ลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีลักษณะสำคัญอยู่ 6 ประการดังนี้ คือ

- 1) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทุกแห่ง
- 2) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
- 3) เป็นการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

- 4) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 5) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 6) เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนผลประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรหรือในท้องถิ่นปัจจุบัน ซึ่งคำนึงถึงการป้องกันและสงวนรักษาทรัพยากรต่างๆ ไว้เพื่ออนุชนรุ่นต่อไป โดยมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันก็รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศทางธรรมชาติให้คงอยู่ ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีความรับผิดชอบ และเคารพต่อพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยเน้นการใช้ประโยชน์ตามแนวการอนุรักษ์เพื่อไปสู่ความยั่งยืนที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในลักษณะของการมีส่วนร่วม

1.9.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารอันอาจมีผลกระทบต่อสังคมต่อไป จากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภนี้ จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้น ก็จะไปมีผลทำให้เกิดทัศนคติและขั้นตอนสุดท้าย คือการก่อให้เกิดการกระทำ ทฤษฎีนี้อธิบายการสื่อสารหรือสื่อมวลชนว่าเป็นตัวแปรต้นที่สามารถเป็นตัวนำการพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนได้ ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการนำข่าวสารต่าง ๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบว่าขณะนี้ในสังคมมีปัญหาอะไร เมื่อประชาชนได้รับทราบ ข่าวสารนั้น ๆ ย่อมก่อให้เกิดทัศนคติและเกิดพฤติกรรมต่อไป ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่เป็นที่ยอมรับกันว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การที่คนเดินเท้ามีพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎจราจรได้ก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดีและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม โดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องประกอบด้วย

ความรู้ (Knowledge) เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยาด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้อง

กับสภาพจิตใจของตนเอง ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายใน อย่างไรก็ตามความรู้ก็อาจ ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์

การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึคนึกคิดซึ่งเชื่อมโยงกับการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง รวมไปถึงประสบการณ์และลักษณะทางประชากร (การศึกษา เพศ อายุ ฯลฯ) ของแต่ละคนที่เป็นผู้รับข่าวสาร ถ้าประกอบกับการที่บุคคลมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น มีการศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกฎจราจร ก็มีโอกาสมิที่จะมีความรู้ในเรื่องนี้ และสามารถเชื่อมโยงความรู้นั้นเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ สามารถระลึกได้ รวบรวมสาระสำคัญเกี่ยวกับกฎจราจร รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งประเมินผลได้ต่อไป และเมื่อประชาชนเกิดความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม สิ่งที่เกิดตามมาก็คือ ทักษะคิด ความคิดเห็นในลักษณะต่างๆ

ทัศนคติ (Attitude) โรเจอร์ส ได้กล่าวถึง ทัศนคติว่าเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้างวัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

1.9.4 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล แรงจูงใจด้านการท่องเที่ยว หรือแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเป็นแนวคิดที่เป็นแบบลูกผสมระหว่างแนวคิดทางจิตวิทยา ผสมกับแนวคิดทางด้านสังคมวิทยา แรงจูงใจจึงหมายถึงเครือข่าย(Network) ทั้งหมดของพลังทางวัฒนธรรมและพลังชีววิทยา ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการท่องเที่ยว พลังทางสังคมน่าจะเป็นความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เห็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างหนึ่งของโลก การท่องเที่ยวไปในดินแดนที่เพิ่งเปิดตัวต่อโลกภายนอกกำลังเป็นสมัยนิยมอย่างหนึ่งของคนวัยหนุ่มสาวในปัจจุบัน

ทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย

1) ทฤษฎีลำดับขั้นแห่งความต้องการจำเป็น(Hierarchy of needs)

Maslow กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการ และจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อที่จะสนองความต้องการ ความต้องการของมนุษย์ไม่มีวันจบสิ้นเมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอีกอย่างหนึ่งมาแทนที่ Maslow ได้เสนอลำดับขั้นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งหลาย 5 ขั้น คือ (1) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (2) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (3) ความต้องการทางด้านสังคม (4) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และ (5) ความต้องการทางด้านสรีรวิทยา

2) ทฤษฎีขั้นบันไดแห่งการเดินทาง(Traval Career Ladder)

ผู้นำเสนอทฤษฎีนี้คือ Philip Pearce ความต้องการทางด้านการท่องเที่ยวมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นเช่นเดียวกับทฤษฎีของ Maslow ความต้องการจะเรียงมีความลึกกลับซับซ้อนมากขึ้นเมื่อนักเดินทางมีประสบการณ์มากขึ้น ขั้นบันไดแห่งการเดินทาง ประกอบด้วย (1) ความต้องการสูงสุด คือ ความต้องการความสำเร็จแห่งตน และความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์อันหลากหลาย (2) ความต้องการความภาคภูมิใจและพัฒนาตนเอง คือ ความต้องการที่จะพัฒนาทักษะของตนเอง (3) ความต้องการสร้างสัมพันธภาพ คือ ความต้องการที่จะให้ความเป็นมิตรและความรักแก่ผู้อื่น (4) ความต้องการความปลอดภัยมั่นคง คือ ความต้องการที่จะดำรงชีวิตอย่างมั่นคง และมีความปลอดภัย และ (5) ความต้องการที่จะได้รับความพึงพอใจสูงสุด คือ ความต้องการลิ้มรสความหิวกระหาย ความต้องการทางเพศและการผ่อนคลาย

3) ทฤษฎีแรงจูงใจระยะซ่อนเร้น (Hidden Agenda) ของ Comptonแรงจูงใจระยะซ่อนเร้นมี 7 ประเภทดังนี้ (1) การหลีกเลี่ยงสถานภาพที่จำเจ (2) การสำรวจและการประเมินตนเอง (3) การพักผ่อน (4) ความต้องการเกียรติภูมิ (5) ความต้องการที่จะถอยกลับไปสู่สภาพดั้งเดิม (6) กระชับความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และ (7) การเสริมสร้างการปะทะสังสรรค์ทางสังคม

4) ทฤษฎีแรงจูงใจในทางการท่องเที่ยวในทัศนะของ Swarbrooke แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้คนเดินทางแบ่งออกเป็น 6 ชนิด ได้แก่ (1) แรงจูงใจด้านสรีระหรือกายภาพ (2) แรงจูงใจทางด้านวัฒนธรรม (3) การท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกบางอย่าง (4) การท่องเที่ยวเพื่อให้มาเพื่อสถานภาพ (5) แรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และ (6) แรงจูงใจส่วนบุคคล

1.9.5 แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพชุมชน

ทั้งในส่วนของความหมายและขอบเขตของศักยภาพ และ กระบวนการในการวัดศักยภาพของชุมชน โดยศักยภาพของชุมชน หมายถึง ความสามารถของชุมชนในอันที่จะตอบสนองความต้องการ และการแก้ไขปัญหาของคนส่วนใหญ่ในชุมชน รวมทั้งความสามารถในการร่วมมือกับคนภายนอกและตอบโต้กับอิทธิพลภายนอก ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความสมบูรณ์ และความสงบสุขของคนในชุมชนนั้น ในที่นี้ศักยภาพของชุมชนจึงอยู่ที่ความสามารถของชุมชนที่จะรวมความคิด ทรัพยากร เช่น ปัจจัยการผลิต แรงงาน เงินทอง เครื่องมือ และการกระทำของคนภายในชุมชน ขณะเดียวกันก็ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มาจากชุมชน ทั้งนี้ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความปกติสุขในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน องค์ประกอบที่ทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพในการดำเนินงานใดๆ นั้นได้แก่ โครงสร้างประชากร และระบบการปกครอง อาชีพ และระบบการผลิต ปัจจัยในการผลิต และระบบความเชื่อ นอกจากนี้ จิระภา ฉิมสุขยังได้กล่าวอีกว่าความสามารถของชุมชนในการจัดการภายในชุมชน เช่น ระบบเครือญาติ

ในระดับคัดเลือกผู้นำ การใช้ระบบศาลเต๋มาแก้ทำหน้าที่พิจารณาคดี และแก้ไขคลี่คลายความขัดแย้ง หรือ กรณีพิพาทในชุมชน

จากแนวคิดศักยภาพของชุมชนที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้ศึกษาขอสรุปขอบเขตของศักยภาพเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การประเมินสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนซึ่งรวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย ด้านองค์กรชุมชน รวมทั้งด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ให้สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย

1.9.6 แนวคิด “7 Greens”

แนวคิด “7 Greens” เป็นแนวคิดที่สื่อถึงการท่องเที่ยวที่ใส่ใจหรือเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดนี้ประกอบด้วย

- 1) หัวใจสีเขียว (Green Heart) ตระหนักและระมัดระวังผลกระทบที่จะตามมาทุกครั้งที่ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความใส่ใจและให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม พร้อมร่วมปกป้องดูแลสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
- 2) รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green Logistics) สร้างทางเลือกให้แก่รูปแบบและวิธีการเดินทาง เน้นการประหยัดพลังงานและการใช้พลังงานในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนวิธีเดินทางท่องเที่ยวหรือรูปแบบบริการระบบคมนาคมขนส่งด้านการท่องเที่ยว เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากพาหนะ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 3) แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Destination) บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นหลัก ทั้งนี้สามารถทำได้โดยการให้การสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวที่มีรูปแบบบริหารจัดการที่เหมาะสมและแสดงออกอย่างชัดเจนในเรื่องความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป็นสำคัญ
- 4) ชุมชนสีเขียว (Green Community) ชุมชนท่องเที่ยวรู้เท่าทัน เน้นการผสมผสานประโยชน์จากการท่องเที่ยว ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ ทั้งนี้ควรให้สนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมืองและชนบท เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการดูแล สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเป็นที่ตั้ง
- 5) กิจกรรมสีเขียว (Green Activity) ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

ที่ใส่ใจในเรื่องความสุขควบคู่กับการสร้างโอกาสการเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมถึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่

6) การบริการสีเขียว (Green Service) จัดรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างความประทับใจ
แก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี ควบคู่กับการดำเนินการรักษาสิ่งแวดล้อมในแต่ละขั้นตอน
ของการบริการด้านท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรส่งเสริมรูปแบบธุรกิจบริการต่าง ๆ ที่เน้นมาตรฐาน คุณภาพที่
ดี และคำนึงถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบ

7) ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus) ส่งเสริมการตอบแทนสู่สังคม
ด้วยสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เน้นความร่วมมือในการจัดกิจกรรมประหยัลดพลังงาน การใช้
พลังงานทดแทน การนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการลงมือปฏิบัติและแสดงออกเพื่อร่วมมือ
ดำเนินการในการปกป้องรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

1.9.7 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) <http://www.tat.or.th>)

- กิจกรรมเป็นส่วนสำคัญของการท่องเที่ยว เป็นการเรียนรู้ เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัส
วัฒนธรรมและวิถีชีวิต โดยไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการเสื่อมสลายของทาง
ชีวภาพ วัฒนธรรม วิถีชีวิต การท่องเที่ยวมุ่งเน้นการสร้างภูมิปัญญาพร้อมๆ กับการอนุรักษ์และให้
เคารพสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

- การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงคน เสริมสร้างจิตใจ คนในสังคมให้มีคุณธรรม
จริยธรรม ความเอื้ออาทรต่อกัน และเสริมสร้างปัญญา/การเรียนรู้

กิจกรรมการพัฒนาต้องคำนึงถึงกระแสการท่องเที่ยว ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอย่าง
ยั่งยืน (Sustainable Development) ประกอบด้วย ความปลอดภัย (Security) ความสะอาด
(Sanitation) ความพึงพอใจ (Satisfaction)

- คำนึงถึงกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม
(Participation) และสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมทั้งในการพัฒนา
และการได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ความเสมอภาคที่ทุกคนมีโอกาสได้รับผลประโยชน์จากการ
ท่องเที่ยว ทั้งด้านสินค้า กิจกรรม และการบริการ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับทุก
กลุ่มโดยให้ความสำคัญต่อเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ
ภาษา และการได้ประโยชน์อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ
ทรัพยากรธรรมชาติ

- การท่องเที่ยวมีฐานะเป็นกลไกช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเชื่อมโยงระหว่างมนุษยชาติทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สร้างความสมดุลและความยั่งยืนในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมไทย ฉะนั้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้นจะต้องส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรมอันดีและเอกลักษณ์ของชาติ
- การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะต้องให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนให้มีความตระหนักต่อการรักษาวัฒนธรรมประเพณี และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการท่องเที่ยวในทิศทางที่เหมาะสม
- การส่งเสริมกิจกรรมที่ช่วยกระจายกระจายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น การเรียนรู้ วัฒนธรรม วิถีชีวิตระหว่างท้องถิ่น
- การท่องเที่ยวมุ่งส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิต สังคม และความเป็นอยู่ที่ดี นำผลประโยชน์ที่พึงประสงค์สู่ท้องถิ่น
- การพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสิทธิของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากสาธารณะสมบัติต่างๆ
- การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ทั้ง 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ด้านการรักษาสภาพแวดล้อม และมิติที่ 2 ด้านการจัดการ

1.9.8 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด

การสื่อสารการตลาดนั้นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญในการช่วยทำการสื่อสารตราสินค้าให้ประสบความสำเร็จอีกประการหนึ่ง ในอันจะทำให้ผู้บริโภคได้รับทราบรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการตลาด มีทัศนคติ หรือจนกระทั่งเกิดพฤติกรรมที่มีต่อสินค้าของธุรกิจ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ประกอบการได้วางเอาไว้ ซึ่งการจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้นั้น จำเป็นต้องมีการสื่อสารการตลาดที่ถูกต้อง และเหมาะสม สอดคล้องกันระหว่างความพึงพอใจของผู้บริโภค และผลกำไรของธุรกิจ

การสื่อสารการตลาด (นิศา ชัชกุล, 2551 : 256) ให้ความหมายไว้ว่า “กระบวนการนำเสนอข่าวสารในรูปแบบของการกระตุ้นแรงจูงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ ไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งเป็นเป้าหมายทางการตลาด (Tarket market) โดยมุ่งหวังที่จะก่อให้เกิดปฏิกิริยาการตอบสนองจากกลุ่มผู้บริโภค นั้นตามที่ได้กำหนดหรือคาดหวังไว้ล่วงหน้า”

วัตถุประสงค์ของการสื่อสารการตลาดไว้ 3 วัตถุประสงค์หลัก (นิศา ชัชกุล, 2551 : 357) อธิบายคือ

- 1) สร้างความต้องการสินค้าและบริการ กล่าวคือก่อนที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าตรายี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่งนั้น จะต้องมีความต้องการสินค้าของกลุ่มนั้นก่อน เช่น ชาวยุโรปต้องการหนีอากาศ

หนาวเย็นและมักจะหยุดงานในช่วงนั้น จึงตัดสินใจว่าจะไปยังสถานที่ที่มีอากาศอุ่นกว่า โดยจะต้องตัดสินใจว่าจะไปเมื่อใด อย่างไร เป็นต้น ดังนั้นหน้าที่ของนักการตลาดจะต้องกระตุ้นให้ผู้บริโภคต้องการสินค้าและบริการ เช่น การอาบแดด ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการมาพักผ่อน

2) การสร้างความตระหนักในตราสินค้านั้น โดยการสร้างความต้องการที่ส่อขึ้นมาจากต้องทำให้ตราสินค้าแตกต่างจากตราสินค้าของคู่แข่งและต้องทำให้ผู้บริโภคชอบสินค้าของเรา โดยใช้การสื่อสารส่วนประสมการตลาด (6 อย่าง) มาผสมกัน เพื่อทำให้ผู้บริโภคจดจำและคุ้นเคยกับตราสินค้ามากขึ้น ซึ่งตรงกับคำว่า “ถ้าเราค้นเคย เราจำได้ ก็จะซื้อสินค้านั้น”

3) เน้นความสนใจซื้อ ถ้าสามารถสร้างความจดจำในตราสินค้านั้นได้ ผู้บริโภคก็จะมีทัศนคติที่ดีกับสินค้าและบริการนั้น นักการตลาดจะต้องบอกความแตกต่างคุณลักษณะพิเศษและประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับ ผ่านรูปแบบแนวคิดของตราสินค้า (Brand concept)

การสื่อสารการตลาดมีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (ประดิษฐ์ จุมพลเสถียร, 2544 : 20-23)

1) เพื่อชักชวนและให้ข้อมูล (Persuasion and information) การสื่อสารการตลาดพยายามที่จะชักชวนกลุ่มเป้าหมายให้เปลี่ยนทัศนคติ หรือพฤติกรรมที่มีต่อสินค้าและบริการ เช่น ห้างท็อปซูเปอร์มาร์เก็ตต้องการให้ผู้บริโภคเชื่อว่าท็อปซูเปอร์มาร์เก็ตจำหน่ายสินค้าราคาถูกกว่าซูเปอร์มาร์เก็ตอื่น ด้วยการแสดงป้ายราคาสินค้าที่ถูกกว่าให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ

2) มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มยอดขาย (Sale objective) โดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ทางการสื่อสารการตลาด คือการสร้างความรู้จักในตราสินค้า (Brand awareness) ส่งข่าวสาร(Deliver information) ให้ความรู้แก่ลูกค้า (Educate the Market) และสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่สินค้าและองค์กร(Built positive image for the brand or company) โดยอยู่ได้เป้าหมายสุดท้ายคือ การเพิ่มยอดขายของสินค้าหรือบริการให้แก่ธุรกิจ

3) มุ่งสื่อสารทุกจุดสัมผัสลูกค้า (Contact point) การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดได้นั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการสื่อสารให้ข้อมูลกับลูกค้าให้มากที่สุดในทุกจุดที่สามารถติดต่อกับลูกค้าได้ ในการวางแผนการสื่อสารการตลาดนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงจุดสัมผัสลูกค้าทุกจุดเท่าที่จะทำได้ แล้วออกแบบเครื่องมือการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด

4) มีหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง(Stakeholders) ในการสื่อสารการตลาดให้เกิดผลนอกจากนักการตลาดที่จะต้องพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายแล้ว ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารด้วย ได้แก่ พนักงานของบริษัท พ่อค้าคนกลาง สื่อโฆษณา และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารด้วย รวมไปถึงการติดต่อกับสื่อมวลชนแขนงต่างๆด้วย

5) สามารถสื่อข้อความได้หลายวิธี (Marketing Communication Message) การสื่อสารการตลาดสามารถทำได้หลายวิธี โดยแบ่งออกเป็นการสื่อสารแบบวางแผนและไม่ได้วางแผน

5.1) การสื่อสารแบบวางแผน (Planned Communication) การสื่อสารผ่านเครื่องการสื่อสารการตลาดในรูปแบบต่างๆโดยที่มีการวางแผน กำหนดเครื่องมือ ระยะเวลาและงบประมาณไว้ล่วงหน้า ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ตัวอย่างเช่น การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง การขายโดยใช้พนักงาน การสื่อสาร ณ จุดขาย บรรจุภัณฑ์ และการบริการลูกค้า เป็นต้น

5.2) การสื่อสารแบบไม่ได้วางแผน (Unplanned Communication) คือการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ได้เกิดจากเครื่องมือสื่อสารการตลาดแต่สามารถสื่อสารถึง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พฤติกรรมของพนักงาน หมายถึงพฤติกรรมต่างๆของพนักงานทุกระดับซึ่งอาจมีผลต่อภาพพจน์ของสินค้าและบริการทั้งในทางบวกและลบ *สิ่งอำนวยความสะดวก* หมายถึง สถานที่ เครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ประกอบการขาย หรือบริการต่างๆสามารถสะท้อนภาพพจน์และคุณภาพของสินค้าหรือบริการได้ *การขนส่ง* หมายถึง ระยะเวลาในการขนส่ง และการตรงต่อเวลาในการเคลื่อนย้ายสินค้าจากแหล่งผลิตถึงมือผู้บริโภค *การบริหารช่วงวิกฤติ* หมายถึง การดำเนินการเมื่อเกิดวิกฤติกับสินค้าหรือบริการ สามารถสะท้อนความสามารถและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ผลิตได้

1.9.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนงานวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

สิริรัตน์ นาคแป้น (2554) ได้ศึกษา พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า แรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ ต้องการใกล้ชิดธรรมชาติท้องทะเล เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของแรงจูงใจแล้ว พบว่า มาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวเป็นแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวเกาะพะงันมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มทวีปของนักท่องเที่ยวแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวทวีปยุโรปมีแรงจูงใจด้านมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด นักท่องเที่ยวทวีปเอเชียมีแรงจูงใจด้านมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและปัจจัยของแหล่งมากที่สุด และนักท่องเที่ยวทวีปอเมริกามีแรงจูงใจด้านเกียรติภูมิและเสริมสร้างความสัมพันธ์มากที่สุด

ลำยอง ปลั่งกลาง (2554) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว

และเพื่อวิเคราะห์สรุปเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวตามหลักการและมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว (7 Greens) แก่วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง รวม 6 กลุ่ม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว ผู้แทน หน่วยงานภาคที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวมีบริบทด้านคุณภาพที่สอดคล้องกับหลักการและมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียวใกล้เคียงกันคือมีคะแนนประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับดีเด่น และระดับดี โดยเรียงลำดับมาตรฐานได้ คือด้านแหล่งท่องเที่ยวและด้านบริการ รองลงมาคือด้านการตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และด้านชุมชน มีคะแนนน้อยที่สุดในด้านรูปแบบการเดินทางและกิจกรรมท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณภาพไปสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว กลุ่มจะต้องให้ความสำคัญกับความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม (หัวใจสีเขียว) เป็นลำดับแรกเพราะจะนำไปสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียวในองค์ประกอบอื่นๆ ต่อไปได้ โครงการพัฒนาที่จัดดำเนินการครั้งนี้ได้แก่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวโดยการปลูกต้นไม้ทั้งไม้ยืนต้นและไม้ล้มลุกเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน โครงการคัดแยกขยะและโครงการศึกษาดูงานชุมชนสีเขียว จังหวัดเพชรบุรี เพื่อสร้างความตระหนักและรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2556) ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียวกรณีพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบ ปัญหา อุปสรรค อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียว ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อยอย่างยั่งยืนบนเส้นทางสีเขียวที่สำคัญ คือ

1) ด้านพื้นที่ ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวและสภาพภูมิทัศน์บริเวณแหล่งท่องเที่ยว ที่มีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฐานที่สำคัญ สะท้อนภาพความงดงามและแปลกตา ซึ่งอาจมีประโยชน์ด้านการพักผ่อนหย่อนใจให้แก่บรรดานักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจเข้าเยี่ยมชม

2) ด้านกิจกรรมและกระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมเสริมเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมความงดงามและแปลกตาของแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมด้านการเรียนรู้ควบคู่กับการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ อาทิ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ทั้งสินค้าและบริการต่างๆ โดยมีการเชื่อมโยงเรื่องราวของกิจกรรมให้สอดคล้องสัมพันธ์กับแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นห่วงโซ่ร้อยเรียงเป็นเรื่องราวอย่างต่อเนื่องไม่เฉพาะฤดูกาล โดยอาจเรียกว่า “การท่องเที่ยว มีชีวิต”

3) ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้ง ภาครัฐราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน โดยประชาชนในพื้นที่ต้องมี

ค่านิยมที่รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยการมีแนวความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาพัฒนาพื้นที่ด้วยศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งการร่วมรับรู้ข้อมูลการพัฒนาของหน่วยงานราชการภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อนำมาปรับใช้และร่วมมือพัฒนาต่อยอด ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สามารถเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

4) ด้านการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นกลไกสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความยั่งยืน โดยต้องอาศัยศักยภาพขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน เป็นพื้นฐานหลัก ทั้งด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม-กระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้การบริหารจัดการสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่ต้องมีองค์ประกอบ ด้านศักยภาพของผู้นำและกลุ่มผู้นำเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาให้สัมฤทธิ์ผล โดยใช้องค์ความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานวัฒนธรรมประเพณีชุมชนเป็นฐานเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติและสิ่งที่ชุมชนเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งการจัดที่พัก อาหาร ของที่ระลึกการอำนวยความสะดวก ความเป็นระเบียบ และความสะอาด เป็นต้น ทั้งนี้ สิ่งควรคำนึงถึง คือ การจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาและยกระดับด้านต่างๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

กรณีศึกษา พิมลศรี (2556) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบริบทและกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้กำหนดแบบการวิจัย คือ การวิจัยแบบไม่มีการทดลอง (non – experimental design) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (qualitative method) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative method) ผลการศึกษาสรุปได้ว่า “การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ” (Low Carbon Tourism) หมายถึง การประกอบกิจการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการการใช้ประโยชน์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาดและมีเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ แก่สมาชิกของสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและมีการดำเนินการที่จะลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้น้อยลง หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุด สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ในบริบทของประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ควรนำหลักการของการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานโดยใช้กรอบความคิด 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวซึ่งเริ่มจากการดำเนินการในการสร้างความเข้าใจหรือองค์ความรู้ในด้านการจัดการการท่องเที่ยวแบบลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง(Thinking) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดที่มีเหตุผลตระหนักรู้ อันนำไปสู่การกำหนดแนวทาง นโยบายหรือแผนปฏิบัติการที่จะดำเนินกิจกรรมหลักเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(Doing) 8 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การประหยัดทรัพยากรน้ำ พลังงานไฟฟ้า และการใช้พลังงานทดแทน 2) การคมนาคมขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) การออกแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) ผลิตภัณฑ์ บริการสีเขียว ซึ่งจำแนกเป็นผลิตภัณฑ์ที่เลือกใช้ในกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ให้บริการนักท่องเที่ยว รวมถึง สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวสีเขียว 6) การจัดการของเสียอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นการจัดการขยะอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการบำบัดน้ำเสีย 7) การสร้างชุมชนสีเขียว และ 8) การส่งเสริมการตลาดและเครือข่ายอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมหลักเหล่านี้ต่างเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเป้าหมายสำคัญที่มากไปกว่านั้นก็คือ การก่อให้เกิดความสุขอันมาจากคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ สมดุลและยั่งยืนสืบไป

บทที่ 2

ข้อค้นพบของการวิจัย

ข้อค้นพบของการวิจัยในแผนงานวิจัยนี้ประกอบด้วย (1) ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (2) ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย (3) รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และ (4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.1 ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1) ความต้องการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 3 อันดับแรกของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารเคมี (ค่าเฉลี่ย 4.23) ชุมชนไม่มีปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น มลภาวะทางอากาศ ขยะ น้ำเน่าเสีย (ค่าเฉลี่ย 4.10) และ ความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์ และธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.94) โดยความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มสัญชาติ (ยุโรป อเมริกา เกาหลี-ญี่ปุ่น) นั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารเคมี สูงกว่าข้ออื่นๆ

2) ความต้องการด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Access) มากเป็นอันดับแรกของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการมีระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จักรยาน รถราง หรือรถเติมน้ำมันแกสโซฮอล (ค่าเฉลี่ย 3.68) โดยความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Access) ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มสัญชาตินั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการมีระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จักรยาน รถราง หรือรถเติมน้ำมันแกสโซฮอล สูงกว่าข้ออื่นๆ

3) ความต้องการด้านการบริการที่พัก (Accommodation) 3 อันดับแรกของกลุ่มตัวอย่าง คือ ที่พักมีระบบพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.00) ที่พักมีภาพลักษณ์ที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.85) และที่พักตกแต่งด้วยวัสดุที่ไม่ทำลายธรรมชาติแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.78) โดยความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 สัญชาตินั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการที่พักมีระบบพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ การใช้หลอดประหยัดไฟ สูงกว่าข้ออื่นๆ

4) ความต้องการด้านกิจกรรมต่างๆ (Activities) มากเป็นอันดับแรกของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ขี่จักรยาน การออกกำลังกายแบบโยคะ การเดินชมธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.72) โดยความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านกิจกรรมต่างๆ (Activities) ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวยุโรปนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน สูงกว่าข้ออื่นๆ ขณะที่ชาวอเมริกา และญี่ปุ่น-เกาหลี ต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ขี่จักรยาน การออกกำลังกายแบบโยคะ การเดินชมธรรมชาติ ฯลฯ สูงกว่าข้ออื่นๆ

5) ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) มากเป็นอันดับแรกของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการกลุ่มตัวอย่างต้องการมีป้ายและเครื่องหมายที่สื่อสารเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.73) โดยความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวยุโรปและเกาหลี-ญี่ปุ่นนั้น กลุ่มตัวอย่างต้องการมีป้ายและเครื่องหมายที่สื่อสารเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่าข้ออื่นๆ ขณะที่ชาวอเมริกาต้องการร้านอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารพิษ สูงกว่าข้ออื่นๆ

2.1.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรม 3 อันดับแรกดังนี้ คือ (1) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบที่กำหนดไว้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด (ค่าเฉลี่ย 3.96) (2) จะไม่ซื้อสินค้าหรือใช้บริการของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำลายสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.77) และ (3) จะเลือกท่องเที่ยวในชุมชนหรือสถานที่ที่มีแนวทางการอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.73) โดยพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มสัญชาติ (ยุโรป อเมริกา เกาหลี-ญี่ปุ่น) นั้น กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากใกล้เคียงกัน

2.2 ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น (1) ศักยภาพของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ (2) ศักยภาพของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร โดยมีการวัดระดับศักยภาพของชุมชน 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.1) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนวัดพระแก้ว ชุมชนราชเดชดำรง ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนเกาะทอง ชุมชนประตูเชียงใหม่ ชุมชนห้วยปลากั้ง และชุมชนเด่นห้า และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ชุมชนดอยทอง ชุมชนดอยเขาควาย และชุมชนเทิดพระเกียรติ

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแล้ว พบว่า ศักยภาพของแต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) การจัดทำสื่อในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในเรื่องการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยว และ 2) การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) การจัดทำสื่อในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันประหยัดพลังงานในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และ 2) มีการจัดการส่วนบริการร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ สิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเหมาะสม

1.2) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนราชเดชดำรง

ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนเกาะทอง และชุมชนห้วยปลากั้ง ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ชุมชนวัดพระแก้ว และชุมชนประตู่เชียงใหม่ ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ชุมชนดอยทอง ชุมชนดอยเขาควาย และชุมชนเด่นห้า และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด” ได้แก่ ชุมชนเทิดพระเกียรติ

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแล้ว พบว่า ศักยภาพที่แต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) มีการกำหนดแผนกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน และ2) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวรวมถึงการแสดงต่างๆ ที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่น หลักเรื่องการแสดงใดๆ ที่อาจสร้างผลกระทบแก่จิตใจ หรือขัดต่อประเพณี หรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) จัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นคอยตอบคำถาม และให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องขณะที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรม เดินชมแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชุมชนท้องถิ่น ฯลฯ และ2) การให้บริการในระบบคมนาคมหรือการขนส่งทางการท่องเที่ยวที่เน้นการประหยัดพลังงาน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม

1.3) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านองค์กรชุมชน ของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนราชเดชดำรง ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนเกาะทอง ชุมชนประตู่เชียงใหม่ และชุมชนห้วยปลากั้ง ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ชุมชนวัดพระแก้ว ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ชุมชนดอยเขาควาย ชุมชนเทิดพระเกียรติ และชุมชนเด่นห้า และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด” ได้แก่ ชุมชนดอยทอง

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านองค์กรชุมชนแล้ว พบว่า ศักยภาพที่แต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายชุมชนที่ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยสมาชิกของชุมชน และ2) การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรขึ้นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อสืบสาน และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้รู้/ผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น เกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงาม และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่า 2) การจัดสรรรายได้และประโยชน์อื่นๆ จากการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกชุมชนด้วยความเป็นธรรม มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ และ3) การแบ่งสรร

รายได้ส่วนหนึ่งที่เกิดจากการท่องเที่ยวไปทำเป็นโครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การศึกษา สุขอนามัย ความปลอดภัย เป็นต้น

1.4) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนวัดพระแก้ว ชุมชนราชเดชดำรง ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนเกาะทอง ชุมชนประตูเชียงใหม่ และชุมชนห้วยปลากั้ง และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ชุมชนดอยทอง ชุมชนดอยเขาควาย ชุมชนเทิดพระเกียรติ และชุมชนเด่นห้า

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแล้ว พบว่า ศักยภาพที่แต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) การปลูกเสริมต้นไม้ท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อการฟื้นฟูระบบนิเวศ สร้างความร่มรื่น และช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณโซนบริการ และ2) การจัดการคัดแยกขยะในแหล่งท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) มีมาตรการป้องกัน ตรวจสอบ และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งจากผู้ประกอบการนำเที่ยว กิจกรรม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และ2) แผนการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร

2.1) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนหนองปิง และชุมชนป่าจั่ว ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ชุมชนดอยสะเก็น และชุมชนฮ่องลี และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด” ได้แก่ ชุมชนเกาะลอย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแล้ว พบว่า ศักยภาพที่แต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) จัดทำสื่อในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในเรื่องการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยว และ2) การจัดการส่วนบริการร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ สิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) การจัดทำสื่อในการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันประหยัดพลังงานในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน 2) การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถี

ชีวิตของท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด และ3) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับศิลปะ และสถาปัตยกรรม
 พื้นบ้านในการออกแบบ และตกแต่งอาคาร สถานที่ รวมถึงการจัดเตรียมอาหารและบริการอื่นๆ

2.2) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ของชุมชนที่มีแหล่ง
 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ชุมชนหนอง
 บึง ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนป่าจั่ว ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ใน
 ระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ชุมชนดอยสะเก็น และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่
 ชุมชนเกาะลอย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวแล้ว พบว่า
 ศักยภาพที่แต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) การกำหนดแผนกิจกรรมท่องเที่ยวใน
 ชุมชน และ2) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นโดยกิจกรรมเหล่านั้นไม่
 รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ ไม่ขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงาม แต่อย่างไร
 ก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) การจัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นคอยตอบคำถาม และ
 ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องขณะที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) การจัดกิจกรรม
 การท่องเที่ยวที่ให้ออกาสในการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวโดยส่งผลกระทบต่อ
 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้อยที่สุด และ3) การจัดให้มียานพาหนะขนส่งนักท่องเที่ยวที่ปลอด
 คาร์บอน หรือปล่อยก๊าซคาร์บอนน้อยที่สุด สำหรับใช้บริการแก่นักท่องเที่ยว เมื่อเดินทางเข้ามาถึง
 พื้นที่ เช่น มีบริการรถจักรยาน หรือระบบขนส่งมวลชน

2.3) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านองค์กรชุมชน ของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว
 เชิงนิเวศ-เกษตร พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนหนองบึง และชุมชน
 ป่าจั่ว ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ชุมชนดอยสะเก็น และ ชุมชนฮ่อลี
 และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อยที่สุด” ได้แก่ ชุมชนเกาะลอย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านองค์กรชุมชนแล้ว พบว่า ศักยภาพที่แต่ละ
 ชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายชุมชนที่ตระหนักถึงคุณค่าของ
 สิ่งแวดล้อมควบคู่กับการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยสมาชิกของ
 ชุมชน และ2) การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ชุมชน เพื่อให้บริการการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์อย่าง
 เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) การถ่ายทอดองค์ความรู้จาก
 ผู้รู้/ผู้ทรงภูมิปัญญาของท้องถิ่น เกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีอันดีงาม และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่

มีคุณค่า และ2) มีการส่งเสริมอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปยังกลุ่มคนในชุมชนรุ่นต่อรุ่น

2.4) ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตร พบว่า ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ ชุมชนหนองบึง ชุมชนดอยสะเก็น และชุมชนป่าจั่ว ชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ได้แก่ ชุมชนฮ้อยลี และชุมชนที่มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับ “น้อย” ได้แก่ ชุมชนเกาะลอย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแล้ว พบว่า ศักยภาพที่แต่ละชุมชนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่แล้ว ได้แก่ การปลูกเสริมต้นไม้ท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อการฟื้นฟูระบบนิเวศ สร้างความร่มรื่น และช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณโซนบริการ แต่อย่างไรก็ตามชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และนำข้อมูลมาวางแผนทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 2) การไม่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้า/ของที่ระลึกที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติที่หายากหรือกำลังสูญพันธุ์ เช่นกล้วยไม้ป่า เป็นต้น 3) การบำบัดน้ำเสียและน้ำทิ้งอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีบ่อบำบัดน้ำเสียที่ได้มาตรฐานก่อนปล่อยลงลำห้วย แม่น้ำ และ4) มาตรการป้องกัน ตรวจสอบ และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้งจากผู้ประกอบการนำเที่ยว กิจกรรมและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายแบ่งออกเป็น (1) ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย และ (2) ความคิดเห็นด้านศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1) ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย

ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วยศักยภาพของเทศบาลนครเชียงราย (ในการวางนโยบายเพื่อรองรับกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม) ศักยภาพของที่พักรับรอง ศักยภาพของร้านอาหาร และศักยภาพของระบบการ

ขนส่ง ซึ่งศักยภาพด้านต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีการพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมใน 4 ประเด็น คือ การประหยัดพลังงาน การประหยัดน้ำ การจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล และการรณรงค์ใช้สินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ตามฤดูกาลของท้องถิ่น เป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดของศักยภาพใน

1.1) ศักยภาพของเทศบาลนครเชียงราย

ศักยภาพของเทศบาลนครเชียงรายในการวางนโยบายเพื่อรองรับกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้น นายวันชัย จงสุทธานามณี นายกเทศมนตรียะเทศบาลนครเชียงรายมีนโยบายที่จะพัฒนาเมืองเชียงรายให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีมีความร่มรื่น สวยงาม มีพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นปอดของเมืองเพิ่มมากขึ้น มีนโยบายเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาระบบบำบัดน้ำเสีย น้ำท่วมขัง และการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน ปฏิบัติงานให้ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ และการเตรียมความพร้อมในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยร่วมมือกับภาครัฐ ประชาชน สมาคม และองค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และจากการประชุมสมัยที่ 10 ของสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (City Biodiversity Summit 2010: COP 10) ณ เมืองนาโกย่า ประเทศญี่ปุ่น ในเดือนตุลาคม 2553 และได้รับการยกย่องให้เป็น “Habitat Good Practice (เมืองตัวอย่างที่ดี)” ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง ในคราวการประชุม World Habitat Day 2011 ณ ประเทศเม็กซิโก เมื่อเดือนตุลาคม 2554 และในปี พ.ศ. 2555 เทศบาลนครเชียงรายได้รับโอกาสจากคณะกรรมการ Guangzhou International Awards for Urban Innovation ให้โครงการระบบนิเวศเมืองและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพสู่ความยั่งยืนและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็น 1 ใน 15 โครงการจากทั้งหมด 250 โครงการในการเข้าชิงรางวัล Guangzhou Awards ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 15-17 พฤศจิกายน 2555 ณ เมือง Guangzhou มณฑลกว่างตุง สาธารณรัฐประชาชนจีน

นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมอีกหลายรางวัล ได้แก่ รางวัลอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน ครั้งที่ 3 ประจำปี 2557 ด้านการจัดการขยะและพื้นที่สีเขียว จากคณะกรรมการอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (AWGESC) รางวัลเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้านเมืองที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่น ประจำปี 2556 – 2557 จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสมาคมสันติบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และ

ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในสองเมืองจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน ให้เข้าร่วมโครงการ City Links โดยจับคู่เรียนรู้ด้านการปรับตัวรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับเมืองแคมบริดจ์ มลรัฐแมสซาชูเซต ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2557

สำหรับในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมานั้นเทศบาลนครเชียงรายได้แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นการประหยัดพลังงาน โดยได้ประกาศนโยบายการประหยัดพลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของเทศบาลนครเชียงรายอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและมีเป้าหมายที่ชัดเจนคือ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงจากปี 2555 ลงปีละ 3% อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี และผลจากการประเมินก็สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยตลอด ซึ่งให้ความสำคัญกับมาตรการประหยัดพลังงานด้านต่างๆ ดังนี้ ได้แก่ การประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง การประหยัดไฟฟ้า การประหยัดวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน และการประหยัดน้ำ

ด้านการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของเทศบาลนครเชียงรายจะผ่านการประเมินมาตรฐานคุณระบบบริการการอนามัยสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลและด้านการจัดการมูลฝอยของ EHA (Environmental Health Accreditation) ปี 2558 ในระดับเกียรติบัตร 1-2 ด้าน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้คะแนนสูงสุดของการประเมินอีกด้วย

เทศบาลนครเชียงรายมีความมุ่งมั่นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้เป็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครเชียงราย (พ.ศ.2556-2560) (กองวิชาการและแผนงาน, 2555) โดยมีกรอบการพัฒนาต่อไปนี้ ซึ่งเทศบาลได้ดำเนินงานตามกรอบการพัฒนาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(1) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรวมทั้งการส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีโครงการที่สำคัญ เช่น 1) การจัดกิจกรรมลดปริมาณขยะ 2) การจัดทำสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) การจัดกิจกรรม/โครงการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) การส่งเสริมการศึกษาความเหมาะสมออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมและการกำจัดขยะ 5) การสนับสนุนการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติด้านอื่นๆ 6) การก่อสร้างห้องสมุดสิ่งแวดล้อม 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการประสานงานและดำเนินงานระหว่างองค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม 8) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 9) การจัดกิจกรรมรณรงค์ลดภาวะโลกร้อน 10) การส่งเสริมการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และ 11) การลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

(2) สนับสนุนการใช้ผังเมืองให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมือง การใช้ประโยชน์จากที่ดิน การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อพัฒนาเชียงรายให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งมีโครงการ เช่น 1) การพัฒนามาตรฐานการวางผังเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้ได้มาตรฐาน 2) การจัดผังเมืองเพื่อรองรับพื้นที่เมืองที่จะเกิดขึ้นใหม่และเพื่อพัฒนาส่วนของเมืองที่มีอยู่ในตึ่ยั้งขึ้น และ3) การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์สิ่งสาธารณประโยชน์ในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้เกิดความสวยงามและน่าอยู่

จากศักยภาพของเทศบาลนครเชียงรายทั้งในส่วนของนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครเชียงราย และผลงานตลอดจนรางวัลที่ผ่านมาทำให้เห็นได้ว่าเทศบาลนครเชียงรายมีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มที่

1.2) ศักยภาพของที่พักในเทศบาลนครเชียงราย

ที่พักในเขตเทศบาลนครเชียงรายทั้งหมด 23 แห่งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

1.2.1) มูลนิธิใบไม้สีเขียว ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นโดย 6 องค์กร ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (EGAT) การประปานครหลวง สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ประเทศไทย) (ADEQ) สมาคมโรงแรมไทย (THA) United Nations Environment Program (UNEP) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดทำมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว โดยรายชื่อที่พักในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่ได้เข้าร่วมโครงการของมูลนิธิใบไม้สีเขียว แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

(1) โรงแรมใบไม้สีเขียว มีโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการ 3 แห่งคือ โรงแรมมูนแอนด์ซัน โรงแรมวาย.เอ็ม.ซี.เอ. อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล เชียงราย และโรงแรมดุสิต โฮสเทลแลนด์ รีสอร์ท เชียงราย

(2) โรงแรมปลอดบุหรี่ มีโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการ 7 แห่งคือ โรงแรมเดอะ เลเจนด์ รีสอร์ท แอนด์ สปา โรงแรม เดอะ มัณฑรีนี บุติค รีสอร์ท โรงแรมมูนแอนด์ซัน โรงแรมวังคำ

โรงแรมเวียงอินทร์ โรงแรมวาย.เอ็ม.ซี.เอ. อินเตอร์เนชั่นแนล เชียงราย และโรงแรมดุสิตโฮสเทลแลนด์รีสอร์ท เชียงราย

(3) โรงแรมเสริมสร้างสุขภาพ มีโรงแรมที่เข้าร่วมโครงการ 2 แห่งคือ โรงแรม มูนเอนด์ชั่น และโรงแรม เวียงอินทร์

1.2.2) แนวทาง G network marketing ของ “โครงการอาหารปลอดภัย เชียงรายเป็นสุข” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสุขภาพ และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยสร้างเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงผลการพัฒนาระบบอาหารปลอดภัย ได้มีการประเมินที่พักในเขตเทศบาลนครเชียงรายตามมาตรฐาน Green service Hotel พบว่าในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีที่พักที่ได้รับมาตรฐานนี้จำนวน 11 แห่ง คือ โรงแรมเดอะรีเวอร์เข้าสู่ฮิลล์ รีสอร์ท โรงแรมเดอะเลเจนด์ โรงแรมโพธิ์วิลโลว์ โรงแรมดุสิตโฮสเทลแลนด์รีสอร์ท เชียงราย โรงแรมพิมานอินน์ โรงแรมริมกก โรงแรมคำธนา โรงแรมเลอพัทธา โรงแรมเวียงอินทร์ โรงแรมเลอเมอร์เดียน และโรงแรมอินคำ

1.3) ศักยภาพของร้านอาหารในเทศบาลนครเชียงราย

มาตรฐานร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงรายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนั้นมีเกณฑ์มาตรฐานที่หลากหลายตามหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยสามารถรวบรวมได้ดังนี้

1.3.1) เกณฑ์ข้อกำหนดคุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (Thailand Restaurant Quality Standard) หรือ TRQS ซึ่งทำการสำรวจโดย “โครงการอาหารปลอดภัย เชียงรายเป็นสุข” และเป็นหนึ่งใน Green service ประเภทร้านอาหาร โดยในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีร้านอาหารที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 36 แห่ง

1.3.2) ร้านอาหารที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน Q restaurant ซึ่งเป็นมาตรฐานการรับรองร้านอาหารวัตถุดิบปลอดภัย เลือกใช้สินค้า Q (สินค้าเกษตรและอาหารที่มีกระบวนการผลิตทั้งระดับฟาร์ม และการแปรรูปเป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตร ผ่านการตรวจรับรองจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ (competent authority: CA) หรือหน่วยรับรอง (certification body: CB) โดยสามารถตามสอบไปยังแหล่งการผลิตสินค้า Q นั้นๆ ได้) โดยผู้ตรวจรับรองประกอบด้วย มกอช. หรือผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และ/หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีร้านอาหารที่ผ่านการรับรองดังกล่าวจำนวน 20 แห่ง

1.4) ศักยภาพของระบบขนส่งในเทศบาลนครเชียงราย

ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่รองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

1.4.1) รถรางของเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 2 คัน ซึ่งให้บริการนำเที่ยวฟรีใน 2 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เส้นทางนี้จะมีจุดจอดในแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 9 จุด จุดจอดรถรางเริ่มต้นที่หลังอนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช และ 2) เส้นทางที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (เป็นเส้นทางที่เทศบาลดำเนินการตามผลการวิจัยของแผนงานโครงการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเริ่มเดินเส้นทางนี้เมื่อ เดือนกันยายน 2558) จุดจอดรถรางเริ่มต้นที่อาคารเทิดพระเกียรติ 90 ปี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ 50 พรรษา เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนี้ แบ่งเป็น 2 เส้นทาง วันละ 1 เที่ยว เวลา 09.30 น. โดยเส้นทางในวันจันทร์ อังคาร พุธ จะนำเที่ยวโรงแรมดุสิตไฮสแลนด์รีสอร์ท สวนผักปลอดสารพิษชุมชนป่าจั่ว และศูนย์หัตถกรรมชุมชนเกาะทอง สำหรับเส้นทางของวันพฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ จะนำเที่ยวสวนผักปลอดสารพิษชุมชนป่าจั่ว ชุมชนหนองปิง และชุมชนสันโค้งน้อย

1.4.2) รถจักรยานยืมขี่ของเทศบาลนครเชียงรายโดยการสนับสนุนของบริษัทโตโยต้าเชียงราย มีจุดให้บริการ 3 จุด ได้แก่ อาคารเทิดพระเกียรติ 90 ปีสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ 50 พรรษา จำนวน 23 คัน ชุมชนสันโค้งน้อย จำนวน 35 คัน และชุมชนหนองปิง จำนวน 32 คัน

1.4.3) รถสามล้อปั่น จำนวน 90 คันให้บริการในเขตเทศบาลนครเชียงราย โดยมีจุดจอดรถสามล้ออยู่ 2 แห่ง ได้แก่ ด้านหน้าโรงแรมดุสิตไฮสแลนด์รีสอร์ท และบริเวณท่าแยกพ่อขุนเม็งรายมหาราช

ระบบขนส่งสาธารณะข้างต้นนี้เป็นระบบขนส่งที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและนอกจากนี้แล้วในเขตเทศบาลนครเชียงรายยังมีระบบขนส่งสาธารณะประเภทอื่นที่ให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น รถสองแถวสาธารณะจำนวน 218 คันแบ่งออกเป็น 4 เส้นทาง คือ เส้นทางเวียง เส้นทางสถานีขนส่ง-สันทราย เส้นทางสถานีขนส่ง-มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และเส้นทางสถานีขนส่ง-แม่สาย รถยนต์รับจ้างสามล้อ (รถตุ๊กๆ) จำนวน 186 คัน และรถแท็กซี่จำนวน 223 คัน ซึ่งจำนวนรถขนส่งสาธารณะเหล่านี้ได้ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานจากสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงราย เช่น การวัดระดับเสียงของรถยนต์ การตรวจสอบค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ และก๊าซไฮโดรคาร์บอนจากท่อไอเสียของรถยนต์ตามกฎหมาย และการตรวจสอบค่าควันดำจากท่อไอเสียของรถยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เป็นต้น

2) ความคิดเห็นด้านศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านองค์กรชุมชน และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยผู้ตอบ

แบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว และผู้ให้บริการด้านระบบขนส่ง ในเขตเทศบาลนครเชียงราย มีดังนี้

2.1) ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีค่อนข้างมาก และมีหลายแห่งที่เป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่แล้ว เช่น ดอยเขาควาย สวนตุ่ง และริมแม่น้ำกก เพียงแต่ยังขาดการปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว และยังขาดกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมโดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บางกิจกรรมที่โดดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยวก็จัดเพียงปีละครั้ง เช่น งานเทศกาลดอกไม้งาม แต่ผู้ประกอบการบางราย เห็นว่าระดับศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากการจราจรในเขตเทศบาลนครเชียงรายค่อนข้างติดขัด อาจไม่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมีน้อย ซึ่งเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันมีเพียงกิจกรรมปั่นจักรยาน ที่ยังคงมีปัญหาในเรื่องความปลอดภัย ควรมีเส้นทางจักรยานที่ปลอดภัยและมีการสานต่อให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการด้านธุรกิจนำเที่ยวได้ให้ความเห็นว่าจริงๆ แล้วยังมีกิจกรรมที่เหมาะสมและน่าสนใจอีกมากมายที่ควรได้รับการสนับสนุนโดยอาศัยความได้เปรียบในศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่กลางเมือง แต่มีพื้นที่ที่เป็นป่าธรรมชาติอยู่ไม่ไกลจากเมืองของเทศบาลนครเชียงราย ได้แก่ กิจกรรมการเดินชมเมือง กิจกรรมศึกษาพรรณไม้ท้องถิ่นและพืชสมุนไพรของจังหวัดเชียงราย กิจกรรมการดูนก และกิจกรรมนั่งสามล้อชมเมือง เป็นต้น และอีกประเด็นที่จะส่งเสริมให้ศักยภาพด้านนี้สูงขึ้น คือ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรม ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มี การประชาสัมพันธ์เท่าที่ควร

2.3) ด้านองค์กรชุมชน

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าศักยภาพด้านนี้ยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าศักยภาพขององค์กรชุมชนทั้งในส่วนของเทศบาลนครเชียงราย และชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวยังขาดในประเด็นที่สำคัญๆ ประเด็นแรกขาดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ตลอดจนด้านสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่สอง ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเทศบาลนคร

เชียงรายกับชุมชน ประเด็นที่สาม ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยว และประเด็นสุดท้าย ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนี้

2.4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า มีศักยภาพอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยศักยภาพดังกล่าวมุ่งเน้นเรื่องของการจัดการขยะในเขตเทศบาลนครเชียงรายเป็นหลัก ผู้ประกอบการทั้งที่พัก ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว และผู้ให้บริการด้านการขนส่ง ต่างเห็นว่าการจัดการด้านขยะทำได้ดี ยังคงมีเพียงบางพื้นที่ที่ต้องมีการจัดการให้มากขึ้น ได้แก่ ตลาดสด และบริเวณร้านอาหารบางแห่ง แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการบางส่วนเห็นว่า ควรให้ความสำคัญในการปลูกต้นไม้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นของชุมชนในเมือง และยังขาดมาตรการป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็นผลของการวิจัยครั้งนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ข้อ 2.3.1 – 2.3.4) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ข้อ 2.3.5) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ปันจักรยานตามเส้นทางรถจักรยานเส้นทางที่ 1 และ 2

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้การเดินทางโดยการปั่นจักรยานตามเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 1 ระยะทาง 7.1 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: หอศิลป์ไถยวน / หอนาฬิกา / สวนตุ้ง / วัดพระสิงห์ / วัดพระแก้ว / ตลาดต้นไม้) และเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 2 ระยะทาง 7.3 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: พิพิธภัณฑ์อุบคำ / หาดเชียงราย / สวนผักป่าจั่ว / ไร่แม่ฟ้าหลวง / สันโค้งน้อย / วัดเซตุพน) ซึ่งระหว่างเส้นทางของการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักอีกด้วย

รับประทานอาหารกลางวันอาหารสุขภาพ หรืออาหารในร้านอาหารที่ได้คุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย

รับประทานอาหารค่ำเป็นขันโตกอาหารเหนือ พร้อมชมการแสดงฟ้อนและดนตรีล้านนา ณ ร้านสบันงา ขันโตก ร้านอาหารต้นแบบโครงการอาหารปลอดภัยเชียงรายเป็นสุข และเป็นร้านที่ผ่านคุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย

พักค้างคืน ณ โรงแรมที่พักในเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นโรงแรมใบไม้สีเขียว โรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green service Hotel หรือโรงแรมปลอดบุหรี่

2.3.2 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ปันจักรยานตามเส้นทางรถจักรยานเส้นทางที่ 3

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้งานเส้นทางโดยการปั่นรถจักรยานตามเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 3 ระยะทาง 17.6 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: หนองปิง / ชุมชนป่าจั่ว-สวนผักปลอดสาร / วัดเซตุพน / หอศิลป์ไถยวน / ตลาดต้นไม้ / ตลาดเกษตรกร / โรงแรมดุสิตโฮสเทลแลนด์รีสอร์ท / อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งราย / ศูนย์หัตถกรรมชุมชนเกาะทอง / บ้านของเก่าลุงเสงี่ยม / หอนาฬิกา) ซึ่งระหว่างเส้นทางของการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักด้วย

รับประทานอาหารกลางวันอาหารสุขภาพ หรืออาหารในร้านอาหารที่ได้คุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย

รับประทานอาหารค่ำ ณ ร้านอาหารพื้นเมืองและมีเมนูอาหารสุขภาพที่ทำจากปลาและกุ้งฝอย ที่มีชื่อเสียงหลายร้านบริเวณรอบๆ หนองปิง

พักค้างคืน ณ โรงแรมที่พักในเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นโรงแรมใบไม้สีเขียว โรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green service Hotel หรือโรงแรมปลอดบุหรี่

2.3.3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : นั่งสามล้อปั่นและเรียนทำอาหารไทย

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้งานเส้นทางโดยการนั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางรถสามล้อปั่น ซึ่งจะเที่ยวในบริเวณตัวเมืองเป็นหลัก (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไถยวน / วัดเซตุพน / วัดพระแก้ว) ซึ่งระหว่างการเดินทางนั่งสามล้อปั่นมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักด้วย และต่อด้วยการเรียนทำอาหารไทยที่โรงแรมดุสิตโฮสเทลแลนด์รีสอร์ท

รับประทานอาหารกลางวันอาหารสุขภาพ หรืออาหารในร้านอาหารที่ได้คุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย

รับประทานอาหารค่ำจากเมนูอาหารไทยที่นักท่องเที่ยวได้ทำในคอร์สการเรียนการทำอาหารไทยในช่วงบ่ายๆ ณ โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย พร้อมทั้งเมนูสุขภาพอื่นๆ จากทางโรงแรมที่ใช้พืชผักปลอดภัยจากสวนของโรงแรมดุสิตไอส์แลนด์รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย

พักค้างคืน ณ โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย โรงแรมใบไม้สีเขียวในเทศบาลนครเชียงราย

2.3.4 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : นักรถรางและรถสามล้อปั่น

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งในช่วงเช้าใช้การเดินทางโดยการนั่งรถรางท่องเที่ยวสีเขียวของเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางประจำวัน การท่องเที่ยวโดยรถรางนี้จะใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง และจอดให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม 3 แหล่งท่องเที่ยวและใช้เวลาร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวแต่ละแห่งละ 20 - 30 นาที

เส้นทางรถรางเป็นออกเป็น 2 เส้นทาง คือ (1) เส้นทางประจำวันจันทร์ อังคาร พุธ ซึ่งจะนำเที่ยว 3 แห่งคือ โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์รีสอร์ท สวนผักปลอดสาร-ชุมชนป่าจั่ว และศูนย์หัตถกรรม-ชุมชนเกาะทอง และ (2) เส้นทางประจำวันพฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ ซึ่งจะนำเที่ยว 3 แห่งคือ สวนผักปลอดสารชุมชนป่าจั่ว หนองปิง-ชุมชนหนองปิง และวัดเซตุพน-ชุมชนสันโค้งน้อย

ในช่วงบ่ายเดินทางโดยการนั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางรถสามล้อปั่น (เริ่มต้นจากจุดจอดรถสามล้อบริเวณเยื้องกับโรงแรมดุสิตไอส์แลนด์รีสอร์ท) ซึ่งระหว่างเดินทางท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไต้ยวน / วัดเซตุพน / วัดพระแก้ว

รับประทานอาหารกลางวัน และอาหารเย็น ณ ร้านอาหารที่ผ่านคุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย

พักค้างคืน ณ โรงแรมที่พักในเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นโรงแรมใบไม้สีเขียว โรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green service Hotel หรือโรงแรมปลอดบุหรี่

2.3.5 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร : การทำการเกษตรปลอดสาร และการทำน้ำพืชมักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ชุมชนป่าจั่ว โดยจะเป็นเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำการเกษตรปลอดสาร เริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน การขึ้นแปลง การคัดเมล็ดพันธุ์ การเพาะต้นกล้า การลงต้นกล้าในแปลงปลูก การกำจัดแมลงศัตรูพืช การผลิตปุ๋ยหมัก-ปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตน้ำหมักสมุนไพรไล่แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ยังมีการเรียนการทำน้ำพืชมักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ

รับประทานอาหารกลางวันด้วยเมนูพืชผักสดๆ จากแปลงพืชผักปลอดสารพิษชุมชนป่าจั่ว และรับประทานอาหารค่ำ ด้วยเมนูอาหารแสนอร่อยที่นักท่องเที่ยวทำเองจากการเรียนทำอาหาร สุขภาพที่ชุมชนป่าจั่ว

พักค้างคืน ณ โรงแรมที่พักในเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นโรงแรมใบไม้สีเขียว โรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green service Hotel หรือโรงแรมปลอดบุหรี่

2.4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

2.4.1 ส่งเสริมให้มีการจัดเวทีให้องค์ความรู้ แนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 7 Green เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกำหนด ทำกิจกรรมร่วมกัน ที่จะสร้างความตระหนักเห็นถึงประโยชน์และโทษจากการที่เรา ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ขาดการวางแผนและการดูแลเอาใจใส่ ส่งผลเสียกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาวะ กิจกรรมนั้นยังสามารถส่งผลถึงเศรษฐกิจของชุมชน ได้จากการมีส่วนร่วมกิจกรรมและสามารถสร้างการสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน

2.4.2 เทศบาลนครเชียงรายควรมีโครงการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมดังนี้

1) การจัดทำเส้นทางรกรางท่องเที่ยวในชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงราย สร้างการมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมที่ดีของชุมชน เป็นการโปรโมทชุมชน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนได้อย่างง่าย ๆ

2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักท่องเที่ยว นั่งรถรางเที่ยว นั่งสามล้อเที่ยว หรือปั่นจักรยานเที่ยวในเขตเทศบาล จัดพื้นที่จอดรถเพื่อนั่งรถราง หรือสามล้อเที่ยว เพื่อลดการจราจร และเกิดมลพิษจากรถยนต์ท่องเที่ยว

3) การจัดกิจกรรมปั่นจักรยาน รณรงค์ให้ประชาชนหันมาใช้จักรยานปั่นไปทำงาน และมาออกกำลังกายปั่นจักรยาน

4) การส่งเสริมจัดการประกวดชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้รางวัลกับบุคคลต้นแบบที่ทำความดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นำมาขยายความคิดสื่อสารการประชาสัมพันธ์ ให้เห็นถึงจิตวิญญาณ ที่รักและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม เกิดประโยชน์แก่ลูกหลานในอนาคต

5) จัดพื้นที่พิเศษเป็นการเฉพาะให้ชุมชนเอาสินค้าเกษตรปลอดภัย สินค้าที่ผลิตด้วยกระบวนการที่ประหยัดและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือสินค้าที่ประดิษฐ์ด้วยมือ ของคนในชุมชนไปขายที่ถนนคนเดิน พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ด้วย

2.4.3 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีจิตอาสาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้นครเชียงรายเป็นเมืองท่องเที่ยวสีเขียวและมีอากาศที่สะอาด

1) การส่งเสริมนักเรียนและเยาวชนปลูกป่าชุมชน ทำกิจกรรมรับจ้างปลูกต้นไม้และถ่ายรูปส่งดูความเจริญของต้นไม้ที่คนปลูกจ้างปลูกเยาวชนดูแล เพื่อสนับสนุนพื้นที่สีเขียว สร้างความผูกพันกับคนที่จ้างปลูกต้นไม้กับเยาวชนให้มีความผูกพันในกิจกรรมร่วมกัน

2) การศึกษาทำข้อมูลต้นไม้ชุมชน โดยให้นักเรียนมีการสำรวจต้นไม้ของชุมชน จัดบันทึกข้อมูลต้นไม้ชนิดประเภท วัตถุประสงค์ ต้นไม้ มีสิ่งมีชีวิตที่อาศัยกับต้นไม้ต่างๆ เช่น สาหร่าย ฟังไจ สัตว์ ต้นกาฝาก เป็นต้น

3) การให้นักเรียนโรงเรียนเทคนิค ให้บริการตรวจเช็คสภาพรถ ร่วมกับร้านขายรถในเขตเทศบาลนครเชียงราย เช่น บริษัทโตโยต้า บริษัทฮิซุซุ บริษัทฮอนด้า เป็นต้น เพื่อดูแลสภาพรถ ให้อยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีควันเกินมาตรฐาน

2.4.4 เทศบาลนครเชียงรายควรจัดการเรื่องขยะ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดและส่งเสริมให้เทศบาลนครเชียงรายเป็นเมืองท่องเที่ยวสีเขียว

1) การส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมการจัดการขยะ มีการคัดแยกขยะของชุมชน จัดตั้งเป็นธนาคารขยะ ให้ชุมชนมีรายได้จากการขายขยะ การปลูกฝังให้เด็กในชุมชนรู้จักแยกขยะ ขยะบางอย่างนำมาออกแบบใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เพิ่มขึ้นอีก เช่น ขวดเอามาใส่น้ำยาหมักชีวภาพ การเอาเศษอาหารมาทำเป็นปุ๋ยโดยใช้ไส้เดือนเลี้ยง การเอามาหมักกับกากน้ำตาล หัวเชื้อเป็นน้ำยาทำความสะอาด ยางรถยนต์เก่ามาทำเป็นแปลงเพาะปลูกผัก เป็นต้น

2) การรณรงค์ห้ามเผาขยะในเขตเทศบาล โดยเอาวัสดุที่เหลือใช้ มากลบฝัง หรือมาทำเป็นปุ๋ย สร้างเสียนมาเก็บเศษใบไม้หมักกลายเป็นปุ๋ยหมัก

2.4.5 เทศบาลนครเชียงรายควรจัดการเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะให้สะอาดและอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมให้เทศบาลนครเชียงรายเป็นเมืองท่องเที่ยวสีเขียว

1) การรณรงค์ห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ เช่น หมากฝรั่ง ก้นบุหรี่ ถูน้ำลาย เป็นต้น

2) การปล่อยปลาในแหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อเกิดสมดุลทางธรรมชาติ ช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในน้ำ

3) ส่งเสริมกิจกรรมการปลูกป่าชุมชน หรือกิจกรรมท่อน้ำเลี้ยงต้นไม้ เพื่ออนุรักษ์ และส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน

4) การจัดสรรพื้นที่ว่างของชุมชน ให้คนด้อยโอกาสทำแปลงเกษตรปลอดสารพิษ นำมาขายให้กับชุมชน เช่น พื้นที่สองฝั่งริมแม่น้ำกกสายใน

2.4.6 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเสริมชุมชนในเขตเทศบาลให้จัดการชุมชนให้มีสุขภาวะที่ดี และพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว

1) ส่งเสริมเมล็ดพันธุ์พืชผัก รวมทั้งมีการอบรมให้มีการใช้พื้นที่ในบ้านหรืออาคาร ทำแปลงเกษตรปลูกผักกินเอง ใช้ขุดน้ำทำเป็นขุดเพาะปลูกผักแบบประหยัดเวลา การปลูกผักบนดาดฟ้าอาคารพาณิชย์ หรือให้ปลูกผักหน้าบ้านหรือสวนหลังบ้านเพื่อกินเอง สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายชุมชน การใช้พื้นที่เป็นประโยชน์ มีผักปลอดสารพิษบริโภค

2) ส่งเสริมกิจกรรมการถนอมอาหาร นำเอาอาหารที่เหลือบริโภคมาแปรรูปอาหารตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ข้าวแต่น ผลไม้ดอง ผลไม้กวน ทำผักดอง เป็นต้น

3) การส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกาย โดยการเดินแอโรบิก รำพลอง รำวงมาตรฐานของแต่ละชุมชน

4) ส่งเสริมกิจกรรมหน้าบ้านสะอาดของใครของมัน เป็นการให้ประชาชนดูแลความสะอาดหน้าบ้านของตนเองให้สะอาดเรียบร้อย ดูแลการจัดการขยะ ปลูกต้นไม้ที่สวยงามหน้าบ้าน

2.4.7 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเสริมให้ร้านอาหารและหาบแร่แฝงลดด้านมาตรฐานความปลอดภัย ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวมั่นใจในอาหารที่บริโภค

1) การจัดการน้ำมันทอดซ้ำในร้านอาหาร เทศบาลนครเชียงรายได้สร้างโรงกลั่นน้ำมันไบโอดีเซล ที่เอาน้ำมันที่ทอดแล้วมาผลิตเป็นน้ำมันไบโอดีเซลให้รถของเทศบาลใช้เติมเชื้อเพลิง สามารถลดมลพิษจากน้ำมันทอดซ้ำและประหยัดพลังงาน

2) ส่งเสริมให้ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่ายมาบรรจุอาหาร ลดการใช้โฟม ซึ่งย่อยสลายยาก และอันตรายต่อสุขภาพ เช่น ใช้ใบตอง กล่องชานอ้อย หรือปิ่นโต ใส่อาหาร ในร้านอาหาร และร้านหาบแร่ ในเขตเทศบาล

3) การส่งเสริมให้ร้านอาหารในจังหวัดเชียงรายพัฒนาให้ได้มาตรฐานร้านอาหารปลอดภัย ใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัย มาประกอบแปรรูปอาหาร มีการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.4.8 ส่งเสริมให้โรงแรมและที่พักต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้จัดการระบบสาธารณูปโภค และกระบวนการให้บริการต่างๆ อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำเสียของโรงแรมทำบ่อดัก บ่อกรอง บ่อเพิ่มอากาศในน้ำแล้วนำน้ำมาใช้ในการรดน้ำต้นไม้ การปลูกผักบริโภคเองในโรงแรม การจัดการขยะที่เป็นเศษอาหารแปรรูปเป็นปุ๋ยมาใช้ในต้นไม้ ในโรงแรม

2.4.9 ส่งเสริมให้โรงแรม ที่พัก และร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย ใช้วัตถุดิบในการทำอาหาร รวมถึงสินค้าหรือของที่ระลึกที่วางขายนี้มาจากชุมชนในเทศบาล และมีป้ายแสดงชัดเจนว่าวัตถุดิบและสินค้านี้กล่าวว่ามีมาจากแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

2.4.10 ส่งเสริมให้ร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย สร้างเมนูอาหารท้องถิ่นและเป็นอาหารที่ปลอดภัยโดยใช้วัตถุดิบที่เป็นผักท้องถิ่นหรือผักปลอดสารพิษจากชุมชน ซึ่งจะสามารถนำมาเรียงร้อยเป็นเรื่องราวสร้างจุดขายในโปรแกรมการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

2.4.11 ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มในโปรแกรมท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้ชิมเมนูอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่น ใช้ผักท้องถิ่นในชุมชนเป็นวัตถุดิบ จากร้านอาหารที่รับวัตถุดิบมาจากเกษตรกรในชุมชน ซึ่งจะเป็นการช่วยสนับสนุนพัฒนาศักยภาพของชุมชนอีกทางหนึ่งที่จะเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้

2.4.12 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครเชียงรายสามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนได้ โดยการช่วยประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกด้านสถานที่และด้านอื่นๆ ให้กับชุมชน เช่น ตลาดเกษตรกรพืชผักปลอดภัยที่จัดขึ้นในค่ายเม็งรายมหาราช ในเขตชุมชนดอยทอง เกิดจากการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการหลายๆ ฝ่าย เช่น สหกรณ์จังหวัดเชียงราย ประชาสัมพันธ์จังหวัด และวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย เป็นต้น โดยให้การสนับสนุนในการจัดหาสถานที่ การบริหารจัดการ และการประชาสัมพันธ์

2.4.13 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังสามารถช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดหรือจำหน่ายให้กับสินค้าของชุมชนเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้

2.4.14 ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองดังนี้

1) ควรมีการจัดสรรพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว (Zoning) เช่น จัดโซนพื้นที่สำหรับจอดรถ เพื่อความเป็นระเบียบและลดมลพิษทางอากาศในแหล่งท่องเที่ยว เน้นให้นักท่องเที่ยวใช้วิธีการเดินเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว อาจมีร้านค้าสำหรับจำหน่ายสินค้าของชุมชน สินค้าที่แสดงถึงภูมิปัญญาของชุมชน สินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบในชุมชน พืชผักท้องถิ่น สมุนไพรท้องถิ่น หรือแม้แต่ ดอกไม้ รูปเทียน สำหรับการบูชาพระ เป็นต้น

2) สำหรับวัดที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ควรมีการสร้างสัญลักษณ์ที่แสดงให้นักท่องเที่ยวเห็นอย่างชัดเจนว่าวัดแห่งนี้เป็นสถานที่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้ป้ายสัญลักษณ์ “Green temple”

3) ควรสร้างจุดดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน กล่าวคือหากแหล่งท่องเที่ยวเป็นสวนสาธารณะควรรื้อนด้วยต้นไม้ สะอาด และสงบ หากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรสร้างจุดดึงดูดในเรื่องของพืชผักปลอดสารพิษ พืชผักพื้นบ้านหรือสมุนไพร

4) ควรมีการจัดบริเวณชุมชนโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว และเน้นเรื่องความสะดวก เช่น หน้บ้านในชุมชนให้สะอาด มีต้นไม้ท้องถิ่นปลูกในรูปแบบเดียวกันทั้งชุมชน และมีการจัดการขยะที่ดี

2.4.15 ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองดังนี้

1) อาจมีการจัดระบบการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเป็นการบริการโดยสมาชิกในชุมชนเอง

2) ควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ รำวงย้อนยุค ปั่นจักรยาน หรือการปั่นเรือถีบ (จักรยานน้ำ)

2.4.16 ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองดังนี้

1) เมื่อมีรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวชุมชน จึงควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของชุมชนที่บริหารจัดการเรื่องดังกล่าวเพื่อจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

2) ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาจากผู้รู้หรือปราชญ์ของชุมชนสืบต่อมายังคนรุ่นใหม่ ที่จะนำมาสร้างจุดดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยวได้ เช่น ภูมิปัญญาในเรื่องสมุนไพร เรื่องพืชผักท้องถิ่น เรื่องเมนูอาหารท้องถิ่น เป็นต้น

3) พัฒนาการใช้และพูดภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ โดยขอความร่วมมือจากโรงเรียนในชุมชนในการจัดอบรมให้กับคนในชุมชนเพื่อทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยและมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2.4.17 ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเอง กล่าวคือส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนสำหรับจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว และให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งจะ使得คนในชุมชนเกิดความรักความหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยว แล้วจะหันมาช่วยกันวางมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวางแผนการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 3

สรุปภาพรวมและข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปภาพรวมการวิจัย

แผนงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ศึกษาระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) ศึกษาและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งสามารถสรุปภาพรวมการวิจัยได้ดังนี้

3.1.1 ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1) ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีดังนี้คือ (1) ความต้องการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 3 ลำดับแรก คือ ต้องการอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารเคมี ชุมชนไม่มีปัญหาสภาพแวดล้อม และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) ความต้องการด้านการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Access) มากเป็นอันดับแรก คือ ระบบขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จักรยาน รถราง หรือรถเติมน้ำมันแก๊สโซฮอลล์ (3) ความต้องการด้านการบริการที่พัก (Accommodation) 3 อันดับแรก คือ ที่พักมีระบบพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่พักมีภาพลักษณ์ที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่พักตกแต่งด้วยวัสดุที่ไม่ทำลายธรรมชาติแวดล้อม (4) ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างด้านกิจกรรมต่างๆ (Activities) มากเป็นอันดับแรก คือ ต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวมีลักษณะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ชีวจักรยาน การออกกำลังกายแบบโยคะ การเดินชมธรรมชาติ (5) ความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) มากเป็นอันดับแรก คือ ต้องการกลุ่มตัวอย่างต้องการมีป้ายและเครื่องหมายที่สื่อสารเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3 อันดับแรก คือ (1) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบที่กำหนดไว้ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด (2) จะไม่ซื้อสินค้าหรือใช้บริการของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำลายสภาพแวดล้อม และ (3) จะเลือกท่องเที่ยวในชุมชนหรือสถานที่ที่มีแนวทางการอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อม

3.1.2 ระดับศักยภาพของชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงรายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับศักยภาพของชุมชน 4 ด้าน (แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว องค์กรชุมชน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ) ของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพทั้ง 4 ด้านในระดับมาก คือ ชุมชนราชเดชดำรง ชุมชนสันโค้งน้อย ชุมชนเกาะทอง และชุมชนห้วยปลากั้ง และชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ-เกษตรที่มีศักยภาพขั้นต่ำทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก (บางด้านมีระดับมากที่สุด) คือ ชุมชนหนองปิง และชุมชนป่าจั่ว

2) ศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย

2.1) ศักยภาพของเทศบาลนครเชียงราย พบว่าเทศบาลนครเชียงรายมีศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ของเทศบาลให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังพิจารณาได้จาก (1) นโยบายเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาระบบบำบัดน้ำเสีย น้ำท่วมขัง และการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ (2) การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (3) รางวัลด้านสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลได้รับมาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553 - 2557

2.2) ศักยภาพของที่พักในเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ที่พักในเขตเทศบาลนครเชียงรายทั้งหมด 23 แห่ง ได้รับเกณฑ์มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจาก (1) มูลนิธิใบไม้สีเขียว ประกอบด้วย โรงแรมใบไม้สีเขียว 3 แห่ง โรงแรมปลอดบุหรี่ 7 แห่ง และโรงแรมเสริมสร้างสุขภาพ 2 แห่ง และ (2) ที่พักตามมาตรฐาน Green service Hotel 11 แห่ง (ประเมินโดยโครงการอาหารปลอดภัยเชียงรายเป็นสุข)

2.3) ศักยภาพของร้านอาหารในเทศบาลนครเชียงราย พบว่ามาตรฐานร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงรายได้รับมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้คือ (1) เกณฑ์ข้อกำหนดคุณภาพ

มาตรฐานร้านอาหาร (Thailand Restaurant Quality Standard : TRQS) จำนวน 36 แห่ง และ (2) ร้านอาหารที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน Q restaurant จำนวน 20 แห่ง

2.4) ศักยภาพของระบบการขนส่งในเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงรายที่รองรับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีดังนี้ (1) รถรางของเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 2 คัน ซึ่งให้บริการนำเที่ยวฟรีใน 2 เส้นทาง คือ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (เป็นเส้นทางที่เทศบาลดำเนินการตามผลการวิจัยของแผนงานโครงการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเริ่มเดินเส้นทางนี้เมื่อ เดือนกันยายน 2558) (2) รถจักรยานยืมขี่ของเทศบาลนครเชียงรายโดยการสนับสนุนของบริษัทโตโยต้าเชียงราย จำนวน 90 คัน และ (3) รถสามล้อปั่น ที่ให้บริการในเขตเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 90 คัน นอกจากนี้ยังมีรถยนต์รับจ้างสามล้อ (รถตุ๊กๆ) จำนวน 186 คัน และรถแท็กซี่ จำนวน 223 คัน ซึ่งจำนวนรถขนส่งสาธารณะเหล่านี้ได้ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานจากสำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงราย

3) ความคิดเห็นด้านศักยภาพขององค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (1) ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพค่อนข้างมาก และมีหลายแห่งที่เป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น ดอยเขาควาย สวนตุ่ง และริมแม่น้ำกก แต่ยังขาดการปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและขาดกิจกรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับน้อย เพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีน้อย (3) ด้านองค์กรชุมชนมีศักยภาพในระดับปานกลาง เพราะขาดความตระหนักและให้ความสำคัญ ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเทศบาลกับชุมชน ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยว และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมีศักยภาพอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยการจัดการขยะในเขตเทศบาลทำได้ดี

3.1.3 รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงราย สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เป็นผลของการวิจัยครั้งนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังมีรายละเอียดในข้อ 1) – 5)

ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งหมดนี้ ได้

เสนอบริการรับประทานอาหารกลางวันและอาหารค่ำด้วยอาหารสุขภาพ หรืออาหารในร้านอาหารที่ได้คุณภาพมาตรฐานร้านอาหาร (TRQS) และเป็น Green service ประเภทร้านอาหารในเขตเทศบาลนครเชียงราย และเสนอบริการพักค้างคืน ณ โรงแรมที่พักในเทศบาลนครเชียงรายที่เป็นโรงแรมใบไม้สีเขียว โรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน Green service Hotel หรือโรงแรมปลอดบุหรี่

1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ปั่นจักรยานตามเส้นทางรถจักรยานเส้นทางที่ 1 และ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ใช้การเดินทางโดยการปั่นรถจักรยานตามเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 1 ระยะทาง 7.1 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: หอศิลป์ไถยวน / หอนาฬิกา / สวนตุ๊ก / วัดพระสิงห์ / วัดพระแก้ว / ตลาดต้นไม้) และเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 2 ระยะทาง 7.3 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: พิพิธภัณฑ์อุบคำ / หาดเชียงราย / สวนผักป่าจ้าว / ไร่แม่ฟ้าหลวง / สันโค้งน้อย / วัดเชตุพน) ซึ่งระหว่างเส้นทางของการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

2) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : ปั่นจักรยานตามเส้นทางรถจักรยานเส้นทางที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ใช้การเดินทางโดยการปั่นรถจักรยานตามเส้นทางรถจักรยาน เส้นทางที่ 3 ระยะทาง 17.6 กิโลเมตร (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: หอนงปิง / ชุมชนป่าจ้าว-สวนผักปลอดสาร / วัดเชตุพน / หอศิลป์ไถยวน / ตลาดต้นไม้ / ตลาดเกษตรกร / โรงแรมดุสิตอีสแลนด์รีสอร์ท / อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งราย / ศูนย์หัตถกรรมชุมชนเกาะทอง / บ้านของเกาลุงเสียม / หอนาฬิกา) ซึ่งระหว่างเส้นทางของการปั่นจักรยานท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักด้วย

3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : นั่งสามล้อปั่นและเรียนทำอาหารไทย รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ใช้การเดินทางโดยการนั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางรถสามล้อปั่น ซึ่งจะเที่ยวในบริเวณตัวเมืองเป็นหลัก (สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง: ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไถยวน / วัดเชตุพน / วัดพระแก้ว) ซึ่งระหว่างการเดินทางนั่งสามล้อปั่นมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักด้วย และต่อด้วยการเรียนทำอาหารไทยที่โรงแรมดุสิตอีสแลนด์รีสอร์ท

4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : นั่งรถรางและรถสามล้อปั่น รูปแบบการท่องเที่ยวที่นี้ช่วงเช้าใช้การเดินทางโดยการนั่งรถรางท่องเที่ยวสีเขียวของเทศบาลนครเชียงรายตามเส้นทางประจำวัน การท่องเที่ยวโดยรถรางนี้จะใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 2 ชั่วโมงครึ่ง และจอดให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม 3 แหล่งท่องเที่ยวและใช้เวลาร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวแต่ละแห่ง 20 - 30 นาที โดยเส้นทางรถรางเป็นออกเป็น 2 เส้นทาง คือ (1) เส้นทางประจำวันจันทร์ อังคาร พุธ ซึ่งจะนำเที่ยว 3 แห่งคือ โรงแรมดุสิตอีสแลนด์รีสอร์ท สวนผักปลอดสาร-ชุมชนป่าจ้าว และศูนย์หัตถกรรม-ชุมชนเกาะทอง และ (2) เส้นทางประจำวันพฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ ซึ่งจะนำเที่ยว 3 แห่งคือ สวนผักปลอดสารชุมชนป่าจ้าว หอนงปิง-ชุมชนหอนงปิง และวัดเชตุพน-ชุมชนสันโค้งน้อย

ในช่วงบ่ายเดินทางโดยการนั่งรถสามล้อปั่นตามเส้นทางรถสามล้อปั่น (เริ่มต้นจากจุดจอดรถสามล้อบริเวณเยื้องกับโรงแรมดุสิตโฮสเทลนครีส์สอร์ท) ซึ่งระหว่างเดินทางท่องเที่ยวจะมีการแวะท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ ตลาดเกษตรกร / ตลาดต้นไม้ / หอศิลป์ไถยวน / วัดเชตุพน / วัดพระแก้ว

5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร : การทำการเกษตรปลอดสาร และการทำน้ำพริกผักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ โดยจะมีลักษณะการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำการเกษตรปลอดสารขั้นตอนตั้งแต่เริ่มตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงการเก็บเกี่ยว นอกจากนี้ยังมีการเรียนการทำน้ำพริกผักสมุนไพรและอาหารสุขภาพ

3.1.4 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงรายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

- 1) ส่งเสริมให้มีการจัดเวทีให้องค์ความรู้ แนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 Green)
- 2) เทศบาลควรส่งเสริมเส้นทางรถรางท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่นั่งรถรางเที่ยวนั่งสามล้อเที่ยว หรือปั่นรถจักรยานเที่ยว ส่งเสริมการประกวดชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 3) เทศบาลควรส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีจิตอาสาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 4) เทศบาลควรจัดการเรื่องขยะเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด
- 5) เทศบาลควรจัดการเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะให้สะอาดและอนุรักษ์ธรรมชาติ
- 6) เทศบาลควรส่งเสริมชุมชนในเขตเทศบาลให้จัดการชุมชนให้มีสุขภาวะที่ดีพึ่งพาตนเองได้
- 7) เทศบาลควรส่งเสริมให้ร้านอาหารและหาบเร่แผงลอยด้านมาตรฐานความปลอดภัย
- 8) ส่งเสริมให้โรงแรมและที่พักต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้จัดการระบบสาธารณูปโภค และกระบวนการให้บริการต่างๆ อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 9) ส่งเสริมให้ร้านอาหาร โรงแรมและที่พักสร้างเมนูอาหารท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัยจากชุมชน รวมถึงวางขายสินค้าหรือของที่ระลึกที่ซื้อมาจากชุมชน
- 10) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มเมนูอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่นในโปรแกรมท่องเที่ยว
- 11) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องช่วยประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกด้านสถานที่และช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้าชุมชน

12) ชุมชนร่วมพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดโซนพื้นที่ (Zoning) สำหรับจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและพัฒนาพื้นที่ให้สะอาด รมรื่น น่าเที่ยว

13) ชุมชนร่วมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดระบบการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวและใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ

14) ชุมชนร่วมพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของชุมชนที่บริหารจัดการและจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างจุดดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยว และมีพัฒนาการใช้และพูดภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

15) ชุมชนร่วมพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยช่วยกันวางมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวางแผนการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเทศบาลนครเชียงรายสามารถนำความต้องการของนักท่องเที่ยวไปปรับสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา โดยเฉพาะ *ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)* กลุ่มตัวอย่างต้องการอาหารมีความสะอาดและปลอดภัยจากสารเคมี และชุมชนไม่มีปัญหาสภาพแวดล้อม *ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)* ต้องการที่พักมีระบบพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ *ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities)* ต้องการมีป้ายและเครื่องหมายที่สื่อสารเรื่องการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในบางประเด็นถือว่าเป็นต้นทุนที่มีอยู่ของเทศบาลนครเชียงรายอยู่แล้ว อาทิ เรื่องอาหารที่ปลอดภัย ได้มีกลุ่มที่มีการดำเนินการเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว หรือเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งทางเทศบาลนครเชียงรายก็ได้มีการดำเนินการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง เพียงแต่ทางเทศบาลนครเชียงรายอาจจะต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบและครบวงจรมากขึ้น เพื่อให้เครือข่ายเรื่องอาหารปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมกระจายตัวอย่างเป็นระบบให้เขตเทศบาลนคร ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถหาได้ง่าย และสามารถเลือกบริโภคได้ โดยมีหน่วยงานรับรองเพื่อให้เกิดความมั่นใจ

3.2.2 การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น จากการศึกษาพบว่า *ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ (Activities)* ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น นักท่องเที่ยวมีความต้องการกิจกรรมที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อนและเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น ชี้อารยธรรม การออกกำลังกายแบบโยคะ การเดินชมธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเทศบาลนครเชียงรายควรจะสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนต่างๆ เตรียมหรือจัดหากิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกพื้นฐานเหล่านี้สำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างประเทศ เพื่อสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ นอกจากนั้น ทางเทศบาลนครเชียงรายอาจจะเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยววัด การท่องเที่ยวชมเมืองด้วยรถราง หรือ การท่องเที่ยวชมศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นต้นทุน ของนครเชียงราย และเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศสนใจและให้ความต้องการ

3.2.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจะกำหนดเป็นนโยบาย หรือเป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชนในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละชุมชนอาจจะมีจุดเด่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งรายการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนที่แตกต่างกันอาจจะสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจ และแต่ละชุมชนสามารถส่งต่อกันได้ ทำให้นักท่องเที่ยวใช้จำนวนวันเพื่อการท่องเที่ยวได้นานขึ้น

3.2.4 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครเชียงราย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจะให้เทคนิคการสื่อสารเน้นไปที่เนื้อหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสอดคล้องกับทัศนคติของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ซึ่งจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากนั้น แรงจูงใจ แรงดึงดูด ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า เรื่องอากาศดีและความปลอดภัย ศิลปะและวัฒนธรรม และ ทิวทัศน์ที่สวยงาม เป็นปัจจัยอันดับต้นๆ ที่ดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยวยังจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรใช้ทรัพยากรพื้นฐานเหล่านี้มาใช้เป็นแกนกลางในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และสามารถนำจุดเด่นเหล่านี้ไปสื่อสารและประชาสัมพันธ์ได้

3.2.5 ผู้นำชุมชนควรมีส่วนสำคัญในการจัดสรรพื้นที่ใช้ประโยชน์ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัด กับชุมชน เพื่อให้มีการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน และเมื่อมีการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวลงสู่ชุมชนแล้ว ควรเป็นไปอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ นอกจากนั้นบทบาทของผู้นำชุมชนควรจะต้องตั้งคณะกรรมการของชุมชนในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.6 สมาชิกชุมชนถือว่ามียุทธศาสตร์อย่างมากในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนรองรับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เริ่มต้นจากหน้าบ้านของทุกบ้านในชุมชนให้จัดระเบียบให้สะอาด ร่มรื่นด้วยต้นไม้ที่เป็นพันธุ์ไม้ท้องถิ่น มีการจัดสวนหน้าบ้านทุกหลังในชุมชนให้มีรูปแบบเดียวกัน นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนต้องช่วยกันคิดจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน สร้างเป็นจุดเด่นของชุมชน และนำจุดเด่นนี้มาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมปั่นจักรยาน หรือ

กิจกรรมการเยี่ยมชมสวนผักปลอดสาร เป็นต้น อีกประเด็นที่สำคัญในบทบาทของสมาชิกในชุมชน คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้/ภูมิปัญญา จากผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชนให้กับคนรุ่นใหม่ เช่น ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร พืชผักท้องถิ่น เมนูอาหารท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้ สามารถสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้

3.2.7 ภาคธุรกิจ เช่น ผู้ประกอบการที่พัก และร้านอาหาร ควรสนับสนุนวัตถุดิบในการทำอาหาร ของที่ระลึกหรือสินค้าที่ผลิตขึ้นจากชุมชน สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวควรเพิ่มโปรแกรมท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้ชิมเมนูอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่น ใช้ผักท้องถิ่นในชุมชนเป็นวัตถุดิบ จากร้านอาหารที่อยู่ในโครงการรับวัตถุดิบมาจากเกษตรกรในชุมชนโดยตรง

3.2.8 หน่วยงานภาครัฐ เช่น เทศบาลนครเชียงราย ททท.สำนักงานเชียงราย และจังหวัดเชียงราย ควรมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และด้านอื่นๆ ให้กับชุมชน นอกจากนี้หน่วยงานเหล่านี้ยังสามารถช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับสินค้าของชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวได้ โดยหาพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดให้ชุมชนได้มีโอกาสได้นำสินค้าไปวางขายให้กับนักท่องเที่ยว

3.2.9 เทศบาลควรดำเนินการดังนี้คือ (1) ส่งเสริมให้มีการจัดเวทีห้องค์ความรู้ แนวคิดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (7 Green) (2) ส่งเสริมเส้นทางรถรางท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่นันทนาการ นันทรมลิ่งเที่ยว หรือปั่นจักรยานเที่ยว ส่งเสริมการประกวดชุมชนที่มีกิจกรรมการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (3) ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีจิตอาสาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (4) ควรจัดการเรื่องขยะเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาด (5) ควรจัดการเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะให้สะอาดและอนุรักษ์ธรรมชาติ (6) ควรส่งเสริมชุมชนในเขตเทศบาลให้จัดการชุมชนให้มีสุขภาวะที่ดีพึ่งพาตนเองได้ (7) ควรส่งเสริมให้ร้านอาหารและหาบแร่แผงลอยด้านมาตรฐานความปลอดภัย (8) ส่งเสริมให้โรงแรมและที่พักต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงรายให้จัดการระบบสาธารณสุขปลอดภัย และกระบวนการให้บริการต่างๆ อย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (9) ส่งเสริมให้ร้านอาหาร โรงแรมและที่พักสร้างเมนูอาหารท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัยจากชุมชน รวมถึงวางขายสินค้าหรือของที่ระลึกที่ซื้อมาจากชุมชน และ (10) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเพิ่มเมนูอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่นในโปรแกรมท่องเที่ยว

3.2.10 ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควรดำเนินการดังนี้ (1) ร่วมพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดโซนพื้นที่ (Zoning) สำหรับจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และพัฒนาพื้นที่ให้สะอาด ร่มรื่น น่าเที่ยว (2) ร่วมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดระบบการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวและใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ (3) ชุมชนร่วมพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของชุมชนที่บริหารจัดการและจัดสรรรายได้อย่างเป็นธรรมและโปร่งใส มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อสร้างจุดดึงดูดให้กับ

นักท่องเที่ยว และมีพัฒนาการใช้และพูดภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และ (4) ชุมชนร่วมพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยช่วยกันวางมาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่องuest ล้อม และวางแผนการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

3.2.11 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องช่วยประชาสัมพันธ์ อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้กับสินค้าชุมชน

3.3 การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.3.1 เทศบาลนครเชียงรายควรประกาศเป็นนโยบายของเทศบาลในการสนับสนุนชุมชนและภาคเอกชนในการทำธุรกิจ สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวสีเขียวที่เป็นมิตรต่องuest ล้อม ทีมผู้บริหารลงพื้นที่ให้กำลังใจ ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และพาชุมชนไปศึกษาดูงานในต้นแบบต่างๆที่มีการดำเนินลักษณะเดียวกันนี้ เพื่อกลับมาพัฒนาทำกิจกรรมให้ดีขึ้น เทศบาลต้องสนับสนุนให้เกิดภาพการพัฒนาาร่วมกันทุกชุมชน การขยายเปลี่ยนเส้นทางรถรางไปชุมชนอื่นๆในปีต่อไป เกิดภาพการพัฒนาทั้งเทศบาลนครเชียงราย เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาของชุมชนอย่างยั่งยืน การให้รางวัลแก่ภาคองค์กรเอกชนที่ทำธุรกิจที่เป็นสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมสีเขียวส่งผลต่อส่วนรวมเป็นแบบอย่างในเขตเทศบาลนครเชียงราย การสนับสนุนให้โรงเรียนเทศบาลต่างๆ มีส่วนร่วมกิจกรรมที่เป็นสีเขียวร่วมกับชุมชน เป็นต้นแบบให้เทศบาลต่างๆในจังหวัดเชียงราย

3.3.2 เทศบาลนครเชียงรายควรกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านท่องเที่ยวของชุมชนป่าจั่ว ชุมชนเกาะทอง ชุมชนหนองบึง และชุมชนสันโค้งน้อย ให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมิตรต่องuest ล้อมอย่างไรบ้างในแต่ละปีของแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้เป็นกรอบระยะเวลาในการติดตามผลการทำตามแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างชัดเจนและอย่างยั่งยืน

3.3.3 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเจ้าหน้าที่ไปสำหรับสนับสนุนแนะนำการพัฒนากิจกรรมของชุมชนต้นแบบ เข้าไปติดตามประเมินผล คอยเป็นพี่เลี้ยงให้กำลังใจเพื่อชุมชนจะมีกำลังใจที่จะพัฒนาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้เป็นต้นแบบแก่ชุมชนอื่นๆ

3.3.4 ชุมชนป่าจั่วควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจะดึงเอาศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่ ด้านการแสดง งานหัตถกรรม สินค้าแปรรูปผลผลิตจากเกษตรที่หลากหลาย กิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ในแปลงเกษตร การพัฒนาการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจ ในเชิงท่องเที่ยว สอดแทรกภูมิขุทธลัทธิสันทางการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในชุมชน ที่โดดเด่น เช่น พัทธาน้อย ไร่แม่ฟ้าหลวง เพื่อสร้างความประทับใจและกลับมาเที่ยวซ้ำได้อีก

3.3.5 ชุมชนเกาะทองควรพัฒนาสินค้าจากกระดาศาของชุมชน ให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อเป็นของฝากของที่ระลึก การที่จะนำเอาสิ่งต่างๆที่จะมาใส่เพิ่มมูลค่ามากยิ่งขึ้น เช่น การทำร่มจากกระดาศา การทำกิจกรรมเพ้นท์บนลายกระดาศา การนำเอากระดาศาไปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่น เช่น วอลเปเปอร์ กล่องใส่รูปวาดของศิลปิน เป็นต้น กิจกรรมในชุมชนที่น่าสนใจบ้านลุงเสี่ยม ที่จะดึงความสนใจแก่นักท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้รับรู้ประวัติความเป็นมา สร้างความเข้าใจและการเรียนรู้จากรูปภาพ สิ่งของต่างๆ

3.3.6 ชุมชนหนองปิงควรเน้นกิจกรรมที่จะเกิดจากกีฬา การออกกำลังกายปั่นจักรยาน การปั่นเรือถีบ การวิ่งรอบหนองน้ำ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติที่ร่มรื่น การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีกิจกรรมที่โดดเด่นมากกว่าเดิมในสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น จักรยานและรถถีบน้ำให้เช่า กิจกรรมทางน้ำ กีฬาตกปลา การนำเสนอเส้นทางปั่นจักรยานแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง เช่น ดอยเขาควาย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

3.3.7 ชุมชนสันโค้งน้อยควรพัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะแบบพำนักระยะยาว (Long stay) เพราะชุมชนมีศักยภาพทางการให้นักท่องเที่ยวอยู่พำนักระยะยาว มีที่พักแบบ Hostel มีแบบ Homestay มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวต้องการ ร้านซักรีด ร้านสะดวกซื้อ คลินิก ร้านอินเทอร์เน็ต อยู่ใกล้โรงพยาบาล การคมนาคมสะดวกสบาย ห่างจากสนามบินไม่ถึงครึ่งชั่วโมง คนในชุมชนมีความรู้สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ มีสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยว บ้านหอศิลป์ไทยวน พิพิธภัณฑ์อุบคำ และมีกิจกรรมถนนคนเดิน ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เจอกับวิถีชีวิตประวัติศาสตร์ของชุมชน

3.3.8 ชุมชนทั้ง 4 แห่งควรดำเนินการดังนี้ (1) ร่วมพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยการจัดโซนพื้นที่ (Zoning) สำหรับจัดกิจกรรมท่องเที่ยว และพัฒนาพื้นที่ให้สะอาด ร่มรื่น น่าเที่ยว (2) ร่วมพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดระบบการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยวและใช้พาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ และ (3) การดำเนินการทั้งหมดควรต้องกำหนดระยะเวลาในแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านท่องเที่ยวของชุมชนด้วยว่าจะพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรในแต่ละปีของแผนยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้เป็นกรอบระยะเวลาในการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์

3.3.9 โรงแรมดุสิตไอส์แลนด์รีสอร์ทควรพัฒนาให้เป็นต้นแบบให้กับโรงแรมอื่นๆในจังหวัดเชียงราย โดยช่วยเป็นพี่เลี้ยงและสนับสนุนการเป็นโรงแรมสีเขียว ที่สามารถลดของเสียที่เกิดจากกิจกรรมในโรงแรมและการแปรสภาพสิ่งที่ไม่ใช้ให้มีคุณค่า ส่งผลต่อการลดต้นทุนของโรงแรม สร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมีความรู้สึกที่ดี จากกิจกรรมของโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนสินค้าจากชุมชน สินค้าของจังหวัดเชียงรายมาใช้ในโรงแรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของพนักงานในการปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมของโรงแรม

3.3.10 เทศบาลนครเชียงรายควรส่งเสริมให้ชุมชนทั้งหมดในเขตเทศบาลจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการดูแลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีการลงมือปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เทศบาลนครเชียงรายจะได้เป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์ สำนักประชาสัมพันธ์เขต 2 : ภาวะโลกร้อน,สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2556,จาก http://region2.prd.go.th/ewt_news.php?nid=6669&filename=letgogreen
- กรรณิกา พิมพ์ศรี. (2556). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
- กรมการท่องเที่ยว. (2554). สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวระหว่างปี 2548 – 2553. กรมการท่องเที่ยว สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th>
- คมสัน รัตนสีมากุล.(2555).การเสริมสร้างสมรรถนะของชุมชนในจังหวัดเชียงรายเพื่อรองรับและจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบองค์รวมอย่างครบวงจรสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุที่เป็นชาวต่างประเทศ.ทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- คมสัน สุริยะ. (2548). เส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฑามาศ วิศาลสิงห์. (มปป.) เส้นทางก้าวกระโดดสู่การจัดการอย่างยั่งยืนและกรณีตัวอย่างจากพื้นที่พิเศษ ตอนที่ 1.
- ตรีทิพ บุญเยี่ยม.(2554).การท่องเที่ยวสีเขียวเพื่อความยั่งยืนของโลกและแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ.วารสารนักบริหาร ปีที่ 31,ฉบับที่ 2 (เม.ย.-มิ.ย.2554) หน้า 184 -189
- เทิดชาติ ช่วยบำรุง. (2551). ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนจังหวัดเชียงราย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อิติรัตน์ ธรรมจง. (2553). การสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาตลาดเก่า 119 ปี เจ็ดเสมียน จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสื่อสารมวลชน) : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระพร อูวรรณโน. (2535). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่สอง . กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนรัตน์ ทับทิมไทย. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism). สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.suphan.dusit.ac.th/report/230757.pdf>
- นงลักษณ์ อิศระญาณพงศ์ .(2547). ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและอเมริกันในการใช้บริการท่องเที่ยวประเภทพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นาถฤดี มณีเนตร และณัฐกานต์ ณ ไพรี. (2549).การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษา
การวางแผนไทย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิศา ชัชกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศา ชัชกุล. (2551). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว : Tourism Industry. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.)
<http://www.tat.or.th>) บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประดิษฐ์ จุมพลเสถียร.(2554).การสื่อสารการตลาดเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร:บริษัท ซี เอ็ด
ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
- พิมพ์พิสุทธิ์ อ้วนล้ำ. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism). สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558,
จาก <http://www.cddubon.net/webapp/Fileskm/km341129072012163855.pdf>
- ภูริวัจน์ เดชอ้อม. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับ
ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.tcihaijo.org/index.php/sujthai/articleview/15130/13878>
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (มปป.) ทิศทางการท่องเที่ยวไทย. สถาบันวิจัยสังคม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราณี อิศัยกุล.(2546ก).การท่องเที่ยวโลกและพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่มาตรฐานสากล.ในเอกสาร
ชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (ตอนที่ 1.2,หน้า 124 -127)
กรุงเทพฯ:สำนักงานการพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- รัฐเรือง โชติวิทย์ ศูนย์เทคโนโลยีสะอาด ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมสืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2556,จาก <http://www.energysavingmedia.com>,
หัวข้อข่าว: ปัญหา
- ลำยอง ปลั่งกลาง.(2554).เรื่องการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว กรณีศึกษา
วิสาหกิจ ชุมชนการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอ่างทอง,
จาก http://management.aru.ac.th/mnge/images/pdf/development_standardize.pdf
- ลัดดา วีระเบญจพล. (2555). การปรับตัวสู่สังคมคาร์บอนต่ำภาคการใช้พลังงานของประชาชนใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนา
สังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิชชุ ชัยพินิจ (2551) พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวในยุโรป.

วิทยานิพนธ์สาขาการจัดการบริการและการท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วิไลลักษณ์ ชมภูศรี (2544) การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการมหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.

ศุภสิน สุริยะ และชัยวัฒน์ ทองอินทร์. (2547). ศักยภาพด้านการบริการผลิตภัณฑ์และบริการด้าน

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย. โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำเพื่อเฉลิมพระ

เกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 89 พรรษา. ข้อมูลความรู้เพื่อมุ่งสู่...เทศบาลคาร์บอนต่ำ LOW

CARBON MUNICIPALITY. มปป. ปทุมธานี จาก [http://www.thaitextile.org/iu_backup/](http://www.thaitextile.org/iu_backup/link_content/Low%20Carbon%20Society.pdf)

link_content/Low%20Carbon%20Society.pdf , “Low Carbon Society”

แนวทางลดภาวะโลกร้อน. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2556,จาก[http://www.dol.go.th/sms/](http://www.dol.go.th/sms/interesting.htm)

interesting.htm

สิทธา กองสาสนะ. (2552). “การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดขอนแก่น”. วารสาร

วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2: (กรกฎาคม-ธันวาคม)

สิริรัตน์ นาคแป้น. (2554). พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการมาท่องเที่ยว

เกาะพัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.

เสรี วงษ์มณฑา.(2540).ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด. กรุงเทพฯ: วิสัทธิพัฒนา.องค์การบริหาร

การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.dasta.or.th/creativetourism/th/>

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)และ คณะสังคม

วิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. โครงการต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.

สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก [http://www.dasta.or.th/dastaarea7/attachments/](http://www.dasta.or.th/dastaarea7/attachments/article/206/kmcreative%20tourism.pdf)
article/206/kmcreative%20tourism.pdf

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2555).

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย.

Cohen, John M and Norman T. Uphoff. (1977). Rural development

participation: Concepts and measures for project design, implementation

and evaluation. New York : The Rural Development Commuities Center for

International studies.

Kaplinsky, Raphael and Morris, Mike. (2002). A Handbook for Value Chain Research.
Institute of Development Studies.

Monsicha Inthajak. Behavior of Japanese senior tourist towards cultural tourism
activities in Chiang Mai province. วารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวไทย
นานาชาติ ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2552.

Popenoe, David. (1991). _Sociology. 8th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall
Richard, Greg.(2001). Tourism and sustainable community development. USA:
Greg Richards and Derek Hall.

<http://tourismindustrychalinee002.blogspot.com>

<http://www.sara-dd.com/>

www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/.../article_20150519104137.pdf